

Integrerad barnkonsekvensanalys

Rosenstenen

Datum: 2019-02-22

Senast reviderad: 2019-05-10

Rosenstenen 1

Rosenstenen 2

Sammanfattning

Denna rapport utgör delvis steg 1 och steg 2 av en integrerad barnkonsekvensanalys (IBKA) enligt Stadsbyggnadskontorets vägledning. Syftet med en IBKA är att synliggöra värden och viktiga platser som finns i Solberga idag och är av intresse för barn och ungdomar. Den ska också beskriva konsekvenserna av utformningsförslagen för utvecklingsprojekten Rosenstenen 1 och Rosenstenen 2 samt ge förslag på åtgärder. Rapporten ska därefter användas som underlag vid fortsatt arbete i utvecklingsområdet.

Nyproduktion av bostäder på tomter som idag består av naturmark och gräsytor innebär minskad grönyta. Nya flerbostadshus i området leder till att antalet invånare ökar vilket samtidigt resulterar i ökad efterfrågan på grön- och lekytor. Då båda tomterna idag används av barn och unga, både på fritiden men även av skolor och förskolor, finns det ett behov av att skapa ytor av liknande karaktär och kvalitet på platsen för framtida användning. Förtätning och fler bostäder med entréer mot gatan innebär samtidigt mer liv och rörelse längs Folkparksvägen, något som är positivt för stråket.

Det finns idag flera målpunkter för barn och unga i Solberga och tillgången till natur anses vara god. Däremot finns det ett behov av fler trygghetsskapande åtgärder i området. Det finns flera aspekter att beakta i framtida utvecklingsprojekt inom Solberga. Vid tomten för

Rosenstenen 1 finns ett viktigt stråk med övergångsställe som påverkas direkt av den kommande utvecklingen. Vid tomten för Rosenstenen 2 finns ytterligare ett övergångsställe som används frekvent. Hantering av båda övergångsställena bör ses över vid vidare planering och åtgärder bör även vidtas under produktion.

Vid bostäderna föreslås en sopkasun, flera avfallsbehållare utomhus och en miljöstation. Barnsäkerheten och barnperspektivet är betydande aspekter att ha med sig vid utformningen av samtliga avfallssystem då dessa kan utgöra en fara för barn och ungdomar på olika sätt. De markparkeringar som planeras innebär också att bilar behöver korsas gång- och cykelbanan. Samtliga skapar otrygghet och ökar barriäreffekten för barn och unga som går eller cyklar längs Folkparksvägen. Det är negativt ur ett barnperspektiv då det påverkar förmågan att säkert röra sig fritt längs vägen.

I projektet finns också en möjlighet att förbättra gång- och cykelbanan längs Folkparksvägen, som är ett väl använt stråk men där cykelbanan inte anses vara säker i dagsläget. Det finns också en möjlighet att påverka busshållplatsernas utformning på ett positivt sätt samt se över de övergångsställen som finns vid tomterna för att förbättra säkerheten vid dessa.

Innehåll

Sammanfattning	2
1. Inledning	4
1.1. Bakgrund.....	4
1.2. Barnkonsekvensanalys	4
1.3. Syfte, arbetsprocess och avgränsning.....	4
1.4. Styrdokument.....	5
1.5. Barn och unga och utemiljön.....	6
2. Förutsättningarna i Solberga	11
3. Platsbesök.....	16
4. Resultat från enkäter.....	23
5. Målpunkter.....	25
6. Beskrivning av utformningsförslaget	26
7. Analys och konsekvenser	29
8. Referenser	35
9. Bilagor	37

Medverkande	Mottagare
Kontaktperson: Kimia Ebrat Medverkande: Nina Lindberg, Jennie Fridolin, Anna-Clara Acebo	Emelie Lindrot, Projektutvecklare
NCC Sverige AB Org.nr.556613-4929 Vallgatan 3, 170 67 Solna FE 610, 838 75 Frösön 08-585 510 00 www.ncc.se	Stockholmshem Box 9003, 102 71 Stockholm Tel +46-8-508 39 000 www.stockholmshem.se

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Solberga ligger i Älvsjö stadsdelsområde, drygt 8 km söder om Stockholm city. Området började bebyggas under slutet av 1940-talet men har växt fram främst under 1950-70-talet. Bebyggelsen utgörs till stor del av låga lamellhus i tre våningar med högre punkthus kring torgen som samtliga omges av mycket grönska. Stockholmshem äger och förvaltar 1 570 lägenheter vilket motsvarar knappt hälften av Solbergas omkring 3 400 bostäder. (Stockholmshem, 2019)

Projektbeskrivningen redogör för en möjlig exploatering av parkmarksyta i Solberga där Stockholmshem vill uppföra så kallade Stockholmshus i fyra och fem våningar. Utvecklingsområdet omfattar två fastigheter. Den ena tomten, Rosenstenen 1, befinner sig i en kil mellan Folkparksvägen i norr och Kristallvägen i väster. Den andra tomten, Rosenstenen 2¹, ligger med Sulvägen i norr och Folkparksvägen mot öst. (Larsson Arkitekter, 2018)

1.2. Barnkonsekvensanalys

En barnkonsekvensanalys (BKA) är ett verktyg som används för att synliggöra barns bästa i ett stadsutvecklingsprojekt. Verktöget används för att säkerställa att barn och ungdomars perspektiv tillgodoses i den fysiska planeringen. BKA används också för att konsekvensbeskriva förändringsförslagen och ta fram åtgärdsförslag. (Stockholms stad, 2017a)

¹ Tomten benämns Rosenstenen 2 i rapporten då officiellt namn saknas i dagsläget.

En BKA tittar på projektets påverkan på barn och ungdomar och innehåller oftast två perspektiv; barnets perspektiv och barnperspektivet.

Barnets perspektiv återspeglar det barn och ungdomar själva tycker genom att de fått vara med och fått chansen att uttrycka sina åsikter.

Barnperspektivet är när vuxna strävar efter att förstå och vidta de åtgärder de bedömer är till barnets bästa.

Med hjälp av BKA analyseras ett projekt även ur ett barnrättsperspektiv.

Barnrättsperspektivet innebär att vid varje beslut eller åtgärd som rör barn beaktas barns rättigheter enligt FN:s barnkonvention.

Enligt den vägledning som tagits fram av Stadsbyggnadskontoret för genomförande av BKA och dialoger ska en integrerad barnkonsekvensanalys (IBKA) ligga till grund för Stockholms stads stadsbyggnadsprojekt. Detta för att barnrättsperspektivet ska kunna utredas och beaktas innan en möjlig exploatering. Med ordet integrerad menas att BKA därefter ska vara en fortlöpande del av planarbetet.

1.3. Syfte, arbetsprocess och avgränsning

Syfte

Syftet med IBKA Rosenstenen är att synliggöra värden och viktiga platser som finns i Solberga idag som är av intresse för barn och ungdomar. Den ska även beskriva konsekvenserna av

utformningsförslagen för utvecklingsområdena och ge förslag på åtgärder. Rapporten ska därefter användas som underlag vid fortsatt arbete inom utvecklingsområdet.

Arbetsprocess

Arbetsprocessen har bestått av olika delmoment. En kartläggning av befintliga värden och funktioner i Solberga har utförts genom utredning och platsbesök. Utredningen har tittat på hela Solberga men fokus har legat på närområden kring Rosenstenen 1 och Rosenstenen 2. Dessutom har inläsning av material samt insamling av fakta och forskning gällande barn och ungdomar i stadsmiljö varit en del av arbetsprocessen. Avstämningsmöten har också genomförts med Stadsbyggnadskontoret.

Analysarbetet har utgått från de underlag som framkommit under utredningen, platsbesöket, fakta och forskning men även den enkätundersökning som utförts där frågor skickats vidare till lärare och förskolepersonal som idag är aktiva i Solberga. Även de tidiga utformningsförslagen och samtal med Stadsbyggnadskontoret har använts som underlag till analysen.

Avgränsning

En IBKA sker enligt Stockholms stads modell i fyra steg: 1) Tidig dialog och inventering, 2) Framtagande av förslag, 3) Konsekvensanalys av slutförslaget och 4) Återkoppling (Stockholms stad, 2017a). Modellen har fokus mot tre övergripande teman.

- **Miljö och hälsa**
- **Boende och vardagsliv**

▪ **Trygghet och tillgänglighet**

Denna IBKA utgör delvis steg 1 och steg 2. För att få med barns perspektiv behöver barn och unga ges möjligheten att uttrycka sig. Det sker till exempel genom dialoger med elever på förskolor och skolor i området. På så sätt får de chansen att dela med sig av sina synpunkter, förslag och kunskap. Det har inte varit möjligt att genomföra detta i det här fallet på grund av kort tidplan.

Under arbetsprocessen har enkäter skickats ut till lärare och förskolepersonal för att ändå kunna ta del av hur barn och ungdomar använder sig av området idag. Enkäter har skickats till fem skolor och 13 förskolor, samtliga i Solberga. Åtta personer har svarat på enkäten.

Ännu en avgränsande faktor är att projektet inte utgör ett stadsutvecklingsprojekt där det finns möjlighet att påverka fler ytor och platser i Solberga. Utvecklingsområdena i projektet kommer fortfarande att påverka vissa ytor och stråk i nära tomterna vilket innebär att projektet ändå har möjligheten att påverka. I denna BKA har därför hela Solberga setts över men fokus har legat på tomterna och ytorna vid Rosenstenen 1 och Rosenstenen 2.

Arbetet har skett samtidigt som framtagandet av de preliminära samrådshandlingarna. I nästa steg bör de slutliga handlingarna ses över och rapporten eventuellt uppdateras.

1.4. Styrdokument

FN:s barnkonvention

FN:s konvention om barnets rättigheter, även kallad

barnkonventionen, antogs av generalförsamlingen den 20 november 1989. Den trädde i kraft den 2 september 1990 då den ratificerades av 20 stater. Barnkonventionen är ett rättsligt bindande internationellt avtal och slår fast att barn inte är föräldrars eller andra vuxnas ägodelar utan är individer med egna rättigheter. Barn är alla människor under 18 år. Den syftar till att ge alla barn rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals, oavsett bakgrund. (FN, 1989)

Barnkonventionen innehåller i sin helhet 54 artiklar som alla är lika viktiga. Sex av dessa artiklar är specifikt viktiga att beakta när det handlar om BKA.

- 2** Alla barn har samma rättigheter och lika värde
- 3** Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn
- 6** Alla barn har rätt till liv och utveckling
- 12** Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad
- 23** Ett barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv och hjälp att delta i samhället på lika villkor
- 31** Varje barn har rätt till lek, fritid, kultur och vila

Idag har 196 länder världen över skrivit under och förbundit sig att följa bestämmelserna. Den 13 juni 2018 röstade Sveriges riksdag ja till att göra barnkonventionen till lag och börjar gälla från 1 januari 2020.

Vision 2040 – Ett Stockholm för alla

I Stockholm stads vision *”Ett Stockholm för alla”* är

utgångspunkten för stadens verksamheter att alla barn, oavsett var i staden man växer upp, ska ha lika goda möjligheter. (Stockholms stad, 2017b)

Översiktsplan Stockholm

Stockholm ska vara en stad med förutsättningar för goda livsmiljöer och en stad för alla. I översiktsplanen tas det upp att en fungerande stad med ett växande antal barn kräver särskild fokus på nya skolor och förskolor. Det är viktigt att utveckla rekreativa tillgångar i staden för att barn ska kunna röra sig fritt och säkert nära hemmet. Alla stadsdelar behöver erbjuda bra miljöer för barn och unga där de får ta plats för rörelse och lek. (Stockholms stad, 2018a)

Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018–2022

Programmet har tagits fram för att stödja stadens verksamheter i arbetet att leva upp till barnkonventionen och gällande lagstiftning i Sverige. (Stockholms stad, 2017c)

1.5. Barn och unga och utemiljön

Det finns flera faktorer i utomhusmiljön som påverkar barn och ungas möjlighet till en god uppväxt. En säker och utvecklande miljö har därför en stor betydelse och påverkan. En omgivning med stora brister och faror drabbar barn och ungdomar extra hårt. En viktig del i detta handlar om att få att växa upp i en trygg omgivning med möjlighet till att få röra sig fritt. Föräldrars oro för olika faror, buller, luftföroreningar och trafiken utgör stora begränsningar som påverkar barns och ungas möjlighet till rörelsefrihet och lek utomhus. God tillgänglighet

innebär att barn på egen hand kan ta sig till målpunkter som till exempel skola, fritidsaktiviteter, vänner, parker med mera utan att de behöver ta omvägar, känna sig otrygga eller utsättas för olycks- och hälsorisker. (Vägverket, 2005a)

Lek

Lek är barns sätt att förhålla sig till sin omgivning och bidrar till barnets hälsa och välbefinnande på ett betydelsefullt sätt då den påverkar barnets fysiska och psykiska utveckling. (Lenninger, 2008)

Städer byggs allt tätare och den urbana miljön ökar trafiken. Detta påverkar barns rörelsefrihet samtidigt som att sociala mötesplatser och platser för lek minskar. Detta utgör ett allt större hinder för barn då risken är att bra utemiljöer försvinner och istället ersätts av miljöer skapade för vuxna.

Forskning visar på vilken stor betydelse som lek utomhus har för barn. Rekreation och fritidsaktiviteter pågår ofta utomhus och kräver plats och yta. Därför är det viktigt att tillräckligt med fria säkerställs för barns lek och utveckling.

Trafik

Vägtrafiken svarar för mer än hälften av dödsfallen i de olyckor som involverar barn och unga. Olycksrisken är stor vid övergångsställen när barn korsar körbanan. Övriga farliga platser är korsningar och runt parkerade bilar då barnen inte inser farorna. Även bilister med brist på respekt för gällande regler utgör stora riskmoment. (Vägverket, 2005a)

Barn är begränsade i både syn och hörsel och de sprider inte sin uppmärksamhet på samma sätt som vuxna utan de fokuserar på en sak i taget. De har därför stora svårigheter med att förstå bilistens tänkande. De saknar förutsättningar att vid alla tillfällen hantera trafik och stor hänsyn måste tas till detta.

Den ökade biltrafiken som finns idag utgör ett hot mot barns rörelsefrihet. Ofta finns barriäreffekter i barnens omedelbara närhet i form av till exempel bilparkeringar och trafikerade gator som ofta finns nära bostäder och lekplatser. Det medför en rad negativa konsekvenser så som ökade kostnader och tidsåtgång för föräldrar samt miljöpåverkan då de istället väljer att skjutsa sina barn. Detta ökar också biltrafiken vid skolor eller i samband med fritidsaktiviteter samtidigt som möjligheterna minskar för barn och ungdomar att hålla igång sin fysiska aktivitet och kondition. De hindras även i utvecklingen gällande ett oberoende att kunna röra sig på egen hand i samhället. (Vägverket, 2005b)

Säkerhet och skydd vid busshållplatsen är ytterligare en aspekt att beakta. En del barn måste korsa körbanan för att komma till och från hållplatsen. Många skadas när de korsar vägen då de går eller springer ut bakom eller framför bussen. Det finns flera aspekter som påverkar barn och ungas trygghet och säkerhet, exempelvis utformningen av vägen till hållplatsen, separering av oskyddade trafikanter från biltrafiken och hastigheten på vägen. Busshållplatsens utformning och bekvämlighetsaspekter som vind- och väderskydd samt trygghetsaspekter som belysning och bussfickor påverkar också trygghetskänslan.

Beroende på vägen så påverkar busshållplatsens utformning säkerheten på platsen. Om bilar inte har möjlighet att köra förbi hållplatsen när bussen stannar för på/avstigning, så som vid stopphållplatser, så ökar trafiksäkerheten för gående. Hållplatstypen har en viss hastighetsdämpande åtgärd och ger busstrafiken ökad prioritet i gatusystemet då fordon i båda riktningarna måste stanna när en buss står på hållplatsen. Stopphållplatser används till exempel där många oskyddade trafikanter förekommer, speciellt om en stor andel är barn, äldre och personer med funktionsnedsättning. (Sveriges kommuner och landsting, 2012)

Gång- och cykelbana samt skolvägar

När det gäller gångtrafikanter och cyklande barn och ungdomar så utvecklar barn en större förståelse för regler och hur dessa tillämpas på bästa sätt när de blir lite äldre. Cyklande barn och ungdomar är en särskilt utsatt grupp där de flesta olyckorna sker i bostadsområdena. De vanligaste cykelolyckorna är singelolyckor där ingen medtrafikant är inblandad. När barn är ute och cyklar måste de koncentrera sig på att hålla balansen. Först när barn är 12 år börjar de bli mogna att cykla ute i måttlig trafik på egen hand. Innan dess kan de inte bedöma riskerna för att fatta rätt beslut samtidigt som de trampar, styr och håller balansen. (Vägverket, 2005b)

För att barn ska kunna gå eller cykla till skolan på egen hand är det en förutsättning att skolvägen är säker och trygg. Barnen går eller cyklar gärna tillsammans med andra barn

då de leker och pratar med varandra på vägen. Barn som cyklar är beroende av en hög standard på vägarna då de är särskilt känsliga för dåligt vägunderhåll. Hög kantsten, ojämn cykelbana med gropar eller andra hinder läng banan kan orsaka olyckor. Tillgängligheten påverkas därför av gång- och cykelvägarnas skötsel och underhåll men även om det om vägen utgörs av ett sammanhängande cykelstråk. (Vägverket, 2005a)

Ett sammanhängande, säkert, tryggt och estetiskt tilltalande stråk är viktigt för att vägen ska kännas attraktiv att använda. Faktorer som påverkar detta är bland annat separeringsgraden mellan fotgängare och cyklister, gångytornas jämnhet, standarden på vinterväghållningen, omgivande miljö, belysning längs vägen och övergångsställets utformning. Vägarna får inte vara för smala, cykeltrafiken bör inte ta hela trottoaren i anspråk och gångstråk ska vara fria från hinder så som parkerade bilar och cyklar, reklamskyltar med mera. (Vägverket, 2005b)

Barn ska inte behöva gå långa omvägar för att ta sig till sina målpunkter på grund av exempelvis trafikerade gator då det finns en risk att de istället genar över farliga platser. För att en skolväg ska vara anpassad för barn ska den vara direkt, säker och utan barriärer. Barriäreffekter finns ofta i barnens omedelbara närhet i form av till exempel parkeringsplatser och trafikerade gator intill bostäderna. Barriäreffekten minskar om övergångsställen är hastighetssäkrade och uteblir om det finns planskildheter. För att barn inte ska tvingas gå långa omvägar ska

dessa passager ligga relativt tätt. (Vägverket, 2005a)

En säker skolväg innebär att barn 7–12 år ska kunna bete sig som barn, det vill säga på ett icke-trafiksäkert sätt, utan att farliga trafiksituationer uppstår. Viktiga egenskaper hos gång- och cykelvägar enligt Vägverkets rapport är bland annat separering mellan gång- och cykelvägnätet och biltrafiknätet, korsningarnas utformning, biltrafikens hastighet, och antal körfält att korsa och från vilka håll korsande bilar kommer.

Barn och ungdomar

Stockholms parkprogramms riktlinjer för ”god parktillgång” pekar ut två sätt för att analysera ”parktillgången”: kvantitativt och kvalitativt, se tabell 1 och tabell 2. Den kvalitativa tillgången är viktig då det ofta är kvaliteter som människor efterfrågar. Sedan har olika användare olika krav och olika möjligheter att förflytta sig. (Stockholms stad, 2003a)

Tabell 1. Kvalitativ parktillgång (inom gångavstånd) enligt parkprogrammets riktlinjer.

Mycket nära – inom ca 200 m	grön oas, lek, promenader, ro, sitta i solen
Nära – inom ca 500 m	blomprakt, bollspel, folkliv, parklek, picknick
En bit bort – inom 1–2 km	bad, båtliv, djurhållning, evenemang, fiske, löpträning, odling, pulkaåkning, ridning, skridsko, skidor, skogskänsla, torghandel, vattenkontakt, vild natur, uteservering, utsikt

Tabell 2. Kvantitativ parktillgång (inom gångavstånd) enligt parkprogrammets riktlinjer.

Minst 1 ha inom ca 200 meter	Genom kvartersparken som t.ex. park- och naturkvarter, stråk, strandparker, kajparker, parktorg och täppor. De bör ha bra lokalklimat och bullernivå <55 dB(A) samt fungera för lek, promenader, avkoppling och samvaro. (Ex. Nytorget)
Minst 5 ha - inom ca 500 meter	Genom stadsdelsparken som t.ex. naturparker, landskapsparker bergparker och stadsparker. De bör ha bra lokalklimat och bullernivå <55 dB(A) samt fungera för lek, motion, avkoppling, samvaro och evenemang. (Ex. Vasaparken)
Minst 50 ha - inom 1–2 km	Genom natur- och friluftsområdet som bör ha en bullernivå <45 dB(A) och ett i övrigt varierat natur- och kulturlandskap. Här inräknas delvis stora vattenområden. (Ex. Södra Djurgården)

När det gäller barn och unga så ökar barns möjlighet till att utforska sin omgivning med ökad ålder. Ju äldre barn blir desto längre bort från bostaden rör de sig. För yngre barn är lek i närmiljön deras sätt att utforska omgivningen. Yngre barn är särskilt känsliga för trafikbarriärer. Därför är det viktigt att de har tillgång till miljöer för lek och utforskning nära bostaden och förskolan då de leker främst inne på lekplatser eller grönytor i närheten av bostaden eller förskolan. Låg- och mellanstadiebarn rör sig lite längre bort men har begränsad orienteringsförmåga vilket innebär att de ofta inte går allt för långt bort från bostaden. Ungdomar däremot är ofta mycket rörliga och rör sig längre. För ungdomar är sociala aktiviteter viktigt. De vill ha ytor och platser för umgänge där de kan träffas och vara tillsammans med andra samt där de får möjligheten att se på eller delta i folkliv och evenemang. (Stockholms stad, 2003a)

Forskning idag visar att det finns tydliga skillnader i favoritplatser baserad på olika åldrar men även mellan killar och tjejer. Medan äldre killar ofta lyfter fotbollsplaner och andra idrottsplatser som målpunkter pratar tjejer ofta om lekplatser. Tjejer i stadsdelar med sämre socioekonomiska förhållanden är ofta underrepresenterade inom spontanidrottsplatser, vilka domineras av killar. Forskning visar även att killar utgör den större andelen av föreningslivet i Stockholm där de är överrepresenterade på fritidsgårdar. Tjejer är överrepresenterade när det gäller deltagande i kulturskola eller att besöka bibliotek. Parklek besöks ungefär lika mycket av både killar och tjejer i mellanstadiet. (Stockholms stad, 2017f)

Avfallsutrymmen

Någon form av avfallshantering och utrymme ingår ofta vid nyproduktion av bostäder. Dessa kan utgöra en fara för barn och ungdomar på olika sätt. Därför bör barnsäkerheten och barnperspektivet alltid finnas med vid utformningen av avfallssystem. Enligt handboken för avfallsutrymmen som är utgiven av Avfall Sverige behöver placering av avfallsutrymmen, till exempel ytor för avfallskärl utomhus eller miljöstationer, övervägas noga. Detta för att kunna skapa en trygg avfallshantering där barnsäkerheten är viktig en aspekt. Avfallsutrymmen med kärl kan anordnas både inomhus och utomhus. Med kärl, ibland även kallade rullkärl, menas hjulförsedda plastkärl med lock. Avfallskärl finns i varierande storlekar. De lyfts och töms med hjälp av en kärlyft som finns på hämtningsfordonet. Riktlinjerna säger att kärl utomhus ska omgärdas av staket eller liknande. De ska även vara skyddade från nederbörd. Ytan där kärlden står ska vara hårdgjord och hållas fri från växtlighet samt vara snö- och halkfri på vintern. (Avfall Sverige, 2009)

Avfallsutrymmen ska vara tillgängliga och nåbara för personer med funktionsnedsättning men samtidigt får inte barnsäkerheten äventyras. Då avfall kan vara lättantändligt är det viktigt att tänka på brandrisken för att minska risken för person- och egendomsskador samt dödsfall. Avfallskärl bör placeras på ett säkert avstånd från fasad med fönster så att brand i kärl inte kan spridas till fasad eller takfot. Det finns specifika riktlinjer för att säkerställa trygg utrymning och framkomlighet för brandförsvarets

fordon. (Stockholm vatten och avfall, 2018)

Enligt Avfall Sveriges riktlinjer ska avfallsutrymmen till exempel placeras i utkanten av ett bostadsområde för att hämtningsfordon inte ska köra in bland människor och bostäder. Avfallsutrymmen ska också placeras så att hämtning och lämning av avfall sker på markplan samt att hämtningsfordonen kan hämta avfallet utan fasta eller återkommande hinder. Gällande framkomligheten av hämtningsfordonet är riktlinjerna att den inte ska framföras på gång- och cykelbana. Hämtningsfordonens behov av att backa vid hämtning ska i största möjliga mån minimeras, och undvikas intill bland annat gång- och cykelbanor, lekplatser och bostadsentréer. Återvändsgator ska ha värdmöjlighet för hämtningsfordon, där värdmöjlighetens mått ska anpassas efter typ av hämtningsfordon.

Riktlinjer för uppställningsplatsen säger att denna bland annat ska vara tillräckligt rymlig för att hämtningspersonalen ska kunna arbeta på ett effektivt och säkert sätt.

Enligt riktlinjerna så lyfts bottentömmande avfallsbehållare vid tömning upp med kran. Detta görs maskinellt av ett hämtningsfordon. Innehållet töms sedan i kranbilens container. Lyft av behållarna får inte ske över människor eller föremål så som bilar. Enligt riktlinjerna ska lyft inte ske över vägar eller cykelbanor. Rekommendationerna är även att lyft inte bör ske över gångbanor, speciellt om gångbanan är högt trafikerad eller ligger i närheten av en skola, då bör exempelvis gångvägen spärras av vid tömning. Behållare bör inte placeras för nära omgivande hinder som fasad, eller parkering och ska utformas så att barn inte riskerar att skada sig, exempelvis genom att det finns lås på inkasten.

(Avfall Sverige, 2009)

2. Förutsättningarna i Solberga

Områdesfakta

Solberga ligger i norra delen av stadsdelsområdet Älvsjö. 2017 var folkmängden i Älvsjö 29 112 personer varav 9 598 personer bodde i Solberga. Andelen invånare med utländsk bakgrund var 37,6 % jämfört med 32,8% i Stockholm. År 2027 förväntas folkmängden öka till 15 385 personer i Solberga. 22,4% av invånarna var år 2017 barn och ungdomar med åldern 0–19. Detta antas öka till 25,4% år 2027. Fler personer flyttar idag in till Solberga där netto för inflytt är 14,8 %. (Stockholms stad, 2017d)

I Solberga fanns år 2017 en blandning av flerbostadshus/övriga hus, småhus och specialbostäder. 57% består av flerbostadshus/övriga hus och specialbostäder som tillhörde kategorin allmännyttan och övriga hyresrätter medan 38% flerbostadsrätter/övriga hus, specialbostäder och småhus tillhörde kategorin bostadsrätter. Majoriteten av lägenheterna är två till fyra rum och kök (rok), varav 40% är två rok, 31% är tre rok och 15% är fyra rok.

Solberga är ett av stadens svagare områden i socioekonomiskt avseende. I Novus opinionsundersökning av Sveriges 61 mest utsatta områden beskrivs

Älvsjö/Solberga som ett av dessa utsatta områden. Begreppet utsatta områden har tagits fram och definierats av Polisen som "ett geografiskt avgränsat område som kan beskrivas som ett område med låg socioekonomisk status där även kriminella har en påverkan på lokalsamhället. Förutom detta omgärdas området av en rad riskfaktorer som kan leda till en sämre tro på framtiden. Dessa riskfaktorer kan bestå av en högre grad av ohälsa, arbetslöshet, bristfälliga skolresultat, sämre boendemiljö och även en högre oro bland etniska grupper där globala eller historiska konflikter ger ett lokalt avtryck."

Tre kategorier beskriver till vilken grad dessa områden anses vara utsatta. Totalt består kategorierna av 23 särskilt utsatta områden, sex riskområden och 32 utsatta områden. Älvsjö/Solberga tillhör kategorin utsatta områden. (Novus, 2018)

Enligt den trygghetsmätning som 2017 genomfördes av Stockholms stad i Älvsjö är andelen som upplever oro och otrygghet relativt hög i Solberga. Andelen som var oroliga för till exempel våld och överfall i offentlig miljö eller att en närstående ska utsättas för brott var bland de högsta i Älvsjö och många gånger även högt jämfört med resten av staden. Undersökningen visar också att flera upplever området som stökigt vilket också ökar känslan av otrygghet. Andelen som bland annat ansåg att klotter, nedskräpning och skadegörelse i stor utsträckning stör ordningen i området var ofta högre än övriga stadsdelar i Älvsjö, men ofta också relativt högt jämfört med resterande stadsdelsområden. (Stockholms stad, 2017e)

Behörighet till gymnasiet bland ungdomar i Solberga var år 2017 totalt 89,0%, vilket är ungefär samma som resten av staden på 89,9%. Totalt 3,2 % var öppet arbetslösa, något högre än staden (2,9%), där fler kvinnor (4,0%) än män (2,9%) i åldrarna 25–54 var arbetslösa år 2017. Medelinkomst från 16 år och uppåt var 300 900 kr, vilket är lägre än stadens medelinkomst på 363 700kr. Ohälsotoalet (i dagar per person i befolkningen 16–64 år) år 2017 var 26,1 i Solberga, vilket är högre än staden med 17,3. Andelen med ekonomiskt bistånd (% av befolkningen) var för Solberga 2,2%, vilket var något lägre än stadens 2,7%. Slutligen var valdeltagande i kommunalval år 2018 77,9% i Solberga jämfört med 83,5% för Stockholm. (Stockholms stad, 2017d)

Områdesbeskrivning

Översiktsplanen för Stockholm beskriver Solberga som ett område med främst äldre men också en del nyare bebyggelse där terräng och landskap är närvarande. Lekytter och bostadsgårdar anses vara en kvalitet i stadsdelsområdet och Solbergaskogen är ett uppskattat natur- och rekreationsområde men behov finns för att utveckla fler promenadstråk och parkentréer. I Solberga är åtgärder med fokus mot trygghet prioriterade. Enligt översiktsplanen bör Folkparksvägen utvecklas och levande bottenvåningar eftersträvas. Länken mellan Folkparksvägen och Älvsjövägen bör utvecklas för att koppla samman stadsdelarna bättre. Kopplingen mellan Solberga och Telefonplan samt Älvsjö är ett prioriterat strategiskt samband som behöver stärkas genom utveckling av bostäder och det offentliga rummet. (Stockholms stad, 2018a)

I sociotopskartan över Älvsjö beskrivs Solberga som en gles bebyggelse, med många värdefulla friytor med sociala och kulturella värden. Större delen av den täta bebyggelsen ligger närmast Älvsjö centrum. Flera ytor pekats ut som områden med olika sociala och kulturella värden. Tomterna för Rosenstenen 1 och Rosenstenen 2 ligger inom områden med gles bebyggelse där 50–75% av området är värdefulla friytor. I närheten av Rosenstenen 1 finns bland annat Solberga skolgård och Kristallparken², där olika värden så som grön oas, lekplats och naturlek representeras. Rosenstenen 2 ligger närmare den tätare bebyggelsen. I närheten finns bland annat Apelsinen³ där liknande värden finns representerade. Båda områdena har även närhet till Solbergaskogen där flera sociala och kulturella värden finns representerade. (Stockholms stad, 2003b)

Båda tomterna ligger vid Folkparksvägen. Stråket Folkparksvägen leder mellan olika områden som omfattas av flerfamiljshus. Mellan husen och vägen finns kuperad naturmark och separata öppna gräsytor. På vissa partier längs vägen finns parksoffor utplacerade.

Folkparksvägen är ett huvudstråk för bilar, cyklister och fotgängare. Den binder samman Solbergas södra och norra delar. Längs vägen löper en gång- och cykelväg som är separerad från vägen och som mestadels är tydlig men där det inom vissa delar skapas konflikt mellan cyklister och bilister. Detta tas upp i beskrivningen om park och naturområden i Solberga som är en del av Älvsjö

stadsdelsförvaltnings parkplan. Vägen har en god belysning och är bred och överblickbar. Den innehåller enligt beskrivningen inga mörka eller dolda partier och gående har för det mest god kontakt med intilliggande bostäder, förutom vid områden med naturmark där sikten delvis skymms av vegetationen. (Stockholms stad, 2018b)

Folkparksvägen trafikerades år 2018 av ca 3000–3300 fordon/dygn där ca 8% var tung trafik. (Stockholms stad, 2018d) Längs vägen finns två allvarliga trafikolyckor utmarkerat, båda relativt nära tomten för Rosenstenen 2. (Stockholms stad, 2018e)

Det är relativt långt till spårbunden kollektivtrafik. Kommunikationer från Solberga till större knutpunkter sker via bussar där det finns goda kopplingar. Med buss är det möjligt att ta sig mellan Solberga och Telefonplan där tunnelbanans röda linje avgår. Det går även att ta bussen till pendeltågsstationen i Älvsjö. Från båda stationerna tar det 10–12 minuter till Stockholms innerstad. (Stockholmshem, 2019)

Det finns goda möjligheter att ta sig med buss till och från Rosenstenen 1 då det finns en busshållplats direkt i anslutning till fastigheten. Det finns även busshållplatser inom gångavstånd till Rosenstenen 2. Dessa hållplatser är belägna längs Folkparksvägen. Två bussar, 142 och 726, trafikerar vägen. Buss 142 åker mellan Älvsjö station och Telefonplan T-bana och buss 726 åker mellan Tullinge station södra och Fridhemsplan T-bana. Nattbuss 190 som trafikerar sträckan Centralen – Slussen - Hornstull - Telefonplan -

² Även kallad parkleken Kristallen.

³ Benämns Pluggen i sociotopskartan.

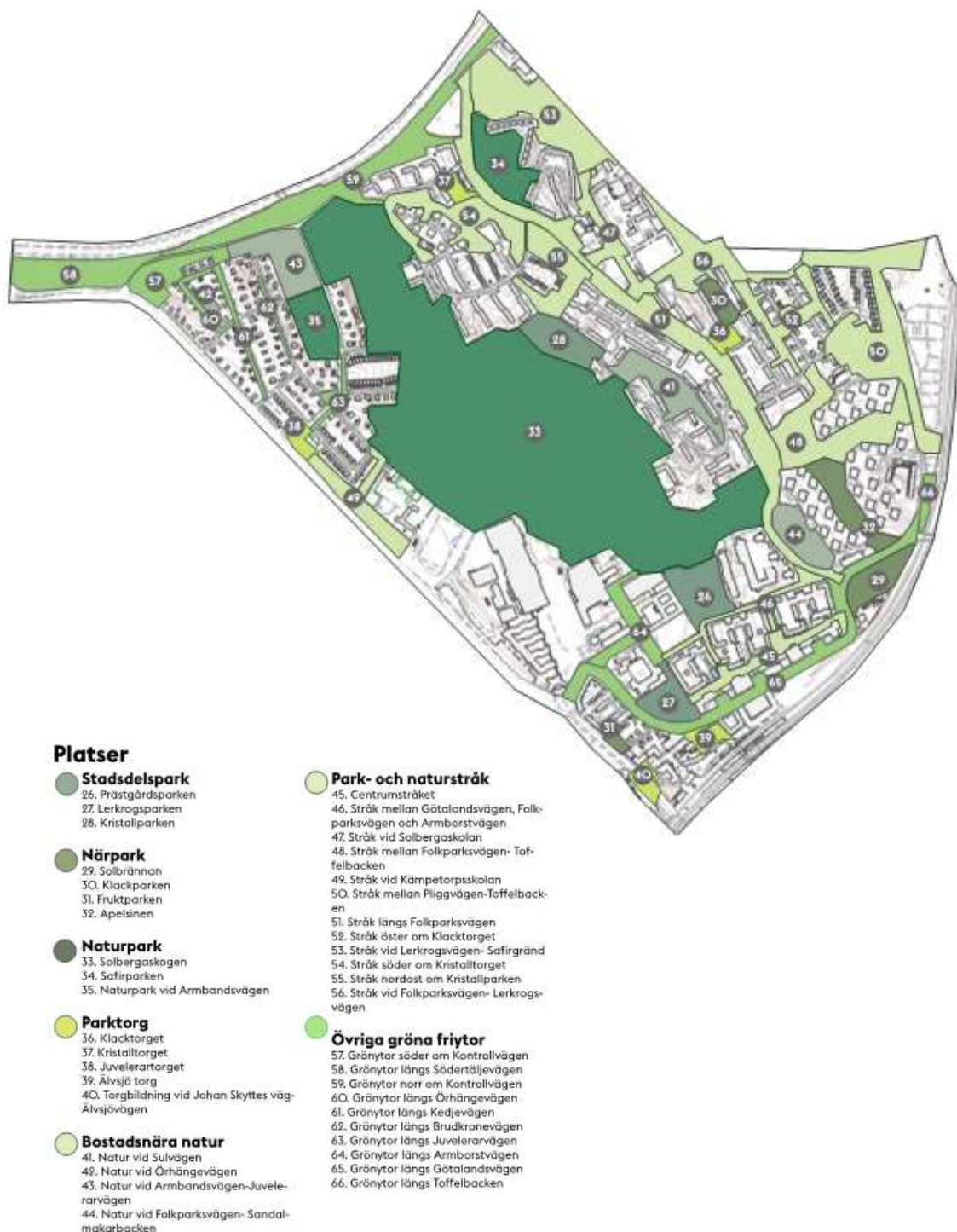
Älvsjö station - Högdalen - Farsta strand stannar också vid hållplatserna.

I Solberga finns flera gångstråk av stor betydelse. Dessa ger invånare möjligheten för att uppleva stadens friytor och grönstrukturer. Närmast Rosenstenen 1 finns ett sådant gångstråk som leder från Solbergaskogen förbi Kristallparken till Solbergaskolan, vilket gör det till ett viktigt stråk. Ett andra stråk ligger nära Rosenstenen 2. Den leder mellan Apelsinen och Solbergaskogen. (Stockholms stad, 2003b)

Tomten för Rosenstenen 1 tillhör karaktären "park- och naturstråk". I dagsläget består området av naturmark och gräsytor. Grönområdet fungerar som en barriär, både visuellt och bullermässigt, mellan bostadsområdet och Folkparksvägen. Den är karaktärsskapande och en viktig del av Folkparksvägens och

Solbergas identitet. En gång- och cykelväg med belysning samt parksoffor finns i området. Stråket leder bland annat mellan Kristallparken och Solbergaskolan. Stråket bjuder in till naturlek och promenad och kopplar samman olika områden då det ingår i ett grönt samband som sträcker sig över Folkparksvägen mot Solbergaskolan. Rosenstenen 2 planeras inom ett område med liknande karaktär och som tillhör stråket längs Folkparksvägen. I södra delen av vägen finns ett viktigt grönt stråk som leder mellan Apelsinen och Solbergaskogen. (Stockholms stad, 2018b)

Inom stadsdelen finns flera förskolor och grundskolor. Närmaste gymnasium finns i Älvsjö. I Älvsjö centrum finns ett relativt stort utbud av varierande service. Här finns livsmedelsaffärer, apotek, bibliotek, småbutiker och restauranger. (Stockholmshem, 2019)

Figur 1. Karta över olika platser i Solberga, tagen från beskrivningen till parkplanen. (Stockholms stad, 2018b)

I beskrivningen till parkplanen finns flera parker, torg och stråk utpekade i Solberga, se figur 1. Naturparken Solbergaskogen är belägen centralt i

stadsdelen. Runt Solbergaskogen finns flera parktorg, park- och naturstråk samt stadsdelsparker. (Stockholms stad, 2018b)

Webbkartan *Här leker vi!*, har tagits fram av Stockholms stad där barn, ungdomar, lärare och föräldrar själva kan berätta vilka platser de använder sig av i området. På kartan finns Kristallparken, Apelsinparken, Solbergaskogen och Sjörovarparken samt en park i Solbergaskogen nära Kristallvägen utmarkerat platser för lek/utflykt/bad/bollsport/naturunde

rvisning med mera. (Stockholms stad & Spacespace, 2019) Kristallparken har en stor lekplats med lekredskap och en plaskdamm. Här finns också ett litet djurstall med kaniner och höns. Parkleken är bemannad vardagar under delar av året och vissa helger är det öppet för marknad och loppmarknad. (Stockholms stad, 2018c)

Figur 2. Parkleken Kristallen med lekredskap och en plaskdamm. Här finns också ett litet djurstall med kaniner och höns. Bilder kommer från Stockholms stads hemsida. (Stockholms stad, 2018c)

BKA Solberga bollplan

Under 2011 gjordes en BKA av Landskapslaget AB då Stadsbyggnadskontoret startade detaljplanearbetet för att utreda möjligheterna att uppföra flerbostadshus på en befintlig bollplan vid Solbergaskolan. BKA baserades på dialog och workshop med barn och unga på Solbergaskolan. Eftersom dialog inte varit möjlig att genomföra för IBKA Rosenstenen är det viktigt att ändå försöka ta in barns perspektiv på annat sätt. Därför används BKA Solberga bollplan som underlag till denna rapport då de utpekade målpunkterna är av intresse även i den här analysen. (Landskapslaget, 2011)

I rapporten redovisas flera målpunkter enligt barnen vid Solbergaskolan. Målpunkterna 1–13 representerar bollplaner, parker och lekparker, centrum och Ungdomens hus i Älvsjö. Barnens möjligheter att färdas mellan målpunkterna redovisas genom markerade vägar och stigar. Både gång- och cykelbanan vid Rosenstenen 1 och stråket nära Rosenstenen 2 finns utmarkerat. Vägarnas storlek finns representerade och ju större vägen är desto större barriär för barnen. Både Kristallvägen och Sulvägen utgör en barriär för barn och unga men Folkparksvägen på grund av dess storlek utgör enligt rapporten en större barriär.

3. Platsbesök

Platsbesök genomfördes den 23 januari 2018. Längs Folkparksvägen

finns idag en viss mängd gatuparkering. Varken inom tomten

för Rosenstenen 1 och Rosenstenen 2 kunde tydliga spår av barn och ungas lek skönjas men marken var snötäckt vid tidpunkten och spåren kunde

därför ha varit dolda. Områdena kanske inte heller används under vintertid utan mer för vår- och sommaraktiviteter.

Figur 3. Bilder av tomten Rosenstenen 1 tagna under platsbesöket.

Området består av höglänta partier, se figur 3. Inom tomten uppfattades

vid platsbesöket inga tecken på lek eller nedtrampade stigar.

Figur 4. Bilder av gång- och cykelbana samt övergångsställe vid Rosenstenen 1 tagna under platsbesöket.

Figur 5. Bilder av gång- och cykelbana vid Rosenstenen 1 som leder mellan Parkleken Kristallen och Solbergaskolan tagna under platsbesöket.

Gång- och cykelbanan som leder från parkleken Kristallen till Solbergaskolan passerar området. Vid övergångsstället finns trafikljus, se figur 4. Belysning och parksoffor finns längs gång- och cykelbanan, se figur 5. Vid besökstillfället var träden kala vilket innebar att bostadshusen

längs gång- och cykelbanan var synliga. Däremot skapas troligtvis en mer avskild känsla och under vår- och sommartider på grund av ökad mängd grönska och blomstrande träd vilket skulle kunna skapa mörka ytor längs stråket.

Figur 6. Bilder av befintliga flerbostadshus och lekplatser vid Rosenstenen 1 tagna under platsbesöket.

Bakom tomten, bort från Folkparksvägen, finns parkeringsplatser och flerfamiljshus, se figur 6. På gården vid de närmaste husen finns en liten lekplats med sandlåda och lekutrustning för yngre barn samt parkbänkar. Kristallparken som ligger inom gångavstånd har lekmöjligheter för barn i olika åldrar.

Busshållplatserna vid Rosenstenen 1 ligger längs Folkparksvägen. Hållplatsen åt ena hållet ligger idag precis förbi korsningen till

Kristallvägen och den i motsatt riktning direkt mittemot tomten på andra sidan Folkparksvägen vid ett övergångsställe. Båda hållplatserna har väderskydd och sittplatser.

Vid Rosenstenen 1 finns förslag på två markparkeringsytor. Ett av förslagen visar att mark ska tas i anspråk längs Kristallvägens säckgata (Kristallvägen 85–89) där det idag finns befintlig markparkering, se figur 7. Den är belägen vid en gångbana i närheten av ett litet område med grönska.

Figur 7. Bild av befintlig markparkering vid Kristallvägens säckgata tagna under platsbesöket.

Området för Rosenstenen 2 är relativt flackt men närmast Folkparksvägen reser sig en brant i

väster parallellt med vägen. Uppe på höjden ligger de befintliga husen Sulvägen.

Figur 8. Bilder av tomten och nedtrampade stigar vid Rosenstenen 2 tagna under platsbesöket.

Figur 9. Bilder av tomten och flerbostadshus vid Rosenstenen 2 tagna under platsbesöket.

Inom området finns tydliga spår som visar att området används även under vintertid. Inne på området finns upptrampade stigar som löper mellan

träden och går parallellt med Folkparksvägen, se figur 8 och 9. Området består av tät kuperad naturmark med högväxta träd.

Figur 10. Bilderna visar spår av tomtens (Rosenstenen 2) användning i form av hemmagjorda fågelmatare tagna under platsbesöket.

Figur 11. Bilder av djurliv på Rosenstenen 2 tagna under platsbesöket.

Övriga tecken på att ytan används är de hemmagjorda fågelmatare som hänger i träden, se figur 10. Ett flertal påträffades. Inne på tomten finns

även tecken på djurliv. Under besöket sågs hare, ekorre och hackspett, se figur 11.

Figur 12. Bilder av befintliga flerbostadshus och lekplatser vid Rosenstenen 2 tagna under platsbesöket.

Även här finns flerfamiljshus runt området. På gården vid de närmaste husen finns en liten lekplats med

sandlåda samt lekutrusning för yngre barn samt parkbänkar, se figur 12.

Figur 13. Bilder av gång- och cykelbanan längs Folkparksvägen. Övergångsstället vid Rosenstenen 2 är synligt till höger om bilden. Bilderna är tagna under platsbesöket.

Vid området finns ett övergångsställe utan trafikljus, se bild 13. På andra sidan Folkparksvägen finns förskolan Citrusgården. Vid platsbesöket var en förskoleklass bestående av en grupp mindre barn ute och gick. De

korsade övergångsstället för att sedan röra sig söderut längs Folkparksvägen. Vid Rosenstenen 2 finns även en gång- och cykelbro, se bild 14.

Figur 14. Bilder av bron vid Rosenstenen 2 tagna under platsbesöket.

4. Resultat från enkäter

En digital enkät med frågor gällande barn och ungdomars användning av utemiljön i Solberga, med fokus mot områden runt Rosenstenen 1 och Rosenstenen 2, skickades ut till kontaktpersoner, rektorer eller förskolechefer på fem skolor och 13 förskolor i området. Personerna ombads att skicka vidare enkäterna till lärare och förskolepersonal. Sammanlagt åtta personer svarade på enkäten; tre från Stockholm International Academy, två från Solbergaskolan, två från Förskolan Prästhagen och en från Förskolan Solängen. Frågorna som skickades ut finns i bilaga 1 och en sammanställning av alla svaren finns i bilaga 2.

För Rosenstenen 1 visade det sig att tomten används av en del skolor och förskolor under våren och skolstart. Då gör de utflykter till skogen för att undersöka ytor, leta insekter och se på hur naturen förändras. Stråket vid tomten bestående av gång- och cykelbanan samt övergångsstället används också av flera skolor och förskolor. Många använder ytorna flera gånger i veckan när de går till och från skogen och Kristallparken. De känner att gång- och cykelbanan samt övergångsstället känns säkert och tryggt, speciellt då det finns trafikljus vid övergångsstället. Busshållplatsen vid tomten används en del vid längre utflykter. Placeringen idag anses vara bra då

den ligger nära skolan. Kristallvägen används ibland vid utflykter till exempel för att ta sig till Kristallparken men upplevelsen är även att den används av många barn och vuxna för att ta sig till skolan, fritids eller busshållplatser.

Tomten för Rosenstenen 2 används av en del elever för att ta sig till och från skolbussen. Vissa skolor eller förskolor använder ibland också tomten som lekyta. Övergångstället vid tomten används väldigt frekvent både av barn och ungdomar. Många går och cyklar över. Även om någon nämner att den känns tryggt uttrycker flera att de inte upplever den som lika säker. Gång- och cykelbron används av en del och de anser att den är jättebra och säker för barnen samt att den troligtvis används flitigt av många andra. Sulvägen används inte ofta men de som svarade trodde att den används för att ta bussen till tunnelbanan/pendeltåget eller av flera elever efter att ha tagit buss, för att ta sig till och från skolan, Solberga centrum eller förskolan Skogsläntan.

Folkparksvägen, eller delar av vägen åtminstone, används av skol- och förskolebarn till exempel för att ta bussen eller vid promenad till Kristallparken. Vägen upplevs som trygg men inte övergångstället vid Rosenstenen 2. En person som går längs Folkparksvägen varje dag anses att det går väldigt mycket folk där åt båda hållen. Cykelbanan har däremot brister då de flesta cyklar på gatan och inte på ett säkert sätt då de ofta cyklar åt fel håll.

De målpunkter som tas upp i svaren är Kristallparken, Solbergaskolans skolgård, Apelsinparken, Sjörovarparken, Älvsjöskogen, Sjukhusparken och olika

skogsområden i närheten av den egna skolan eller förskolan. Vid målpunkterna nämner en person att de ofta möter andra föräldrar eller förskolor. Kristallparken är populär. Parken används för att lek, grillning, orientering, skoljogging, fritidsaktiviteter, NO-lektioner, fotboll, friluftsdagar med mera. Kristallparken används av skolorna för fritidsverksamhet men även viss skolundervisning sker där. Solbergaskolans skolgård används av ungdomar för att sitta ostört eller för att spela på multicourten. Sjörovarparken används av elever när vädret är bra. Där finns en fotbollsplan och ett ställe att hänga på. Parken används även för lek av förskolorna i närheten.

Skogsområdet utanför Stockholm International Academy används bland annat till utomhuspedagogik. Undervisning sker till exempel genom att besöka fornminnen, titta på spår av inlandsis med mera. Området används troligtvis även av förskolan Eken. Parken med fotbollsplan och lusthus används ibland under lektionstid och på fritiden. Grönområdet utanför förskolan Prästängen används också för lek. Älvsjöskogen, djurklubben och sjukhusparken togs upp som målpunkter.

I övrigt togs det upp att det i området finns flera skolor och förskolor och att det då borde finnas flera lekparkar. Dessutom kom det in en kommentar gällande exploatering av andra liknande tomter i Solberga som är planerade för nybyggnation av bostadshus, då grönskan vill bibehållas.

En karta med sammanställning av samtliga målpunkter finns på nästa sida.

5. Målpunkter

I Solberga finns flera parker, torg och stråk. Målpunkter som framkommit under kartläggningen samt platser som tagits upp i enkätsvaren finns sammanställda i kartan nedanför. De

målpunkter som tagits upp i BKA Solberga bollplan finns också utmarkerat. Även skolor och förskolor finns representerade. Kartan återfinns även i bilaga 3.

Målpunkter i Solberga

- 1 Förskolan Mineralen
- 2 Förskolan Trollsländan
- 3 Förskolan Eken
- 4 Förskolan Citrusgården
- 5 Förskolan Tellusbarn Pusslet
- 6 Förskolan Solängen
- 7 Förskolan Prästängen
- 8 Förskolan Skattkistan
- 9 Förskolan Solkatten
- 10 Blåsippan pedagogisk verksamhet
- 11 I Ur och Skur Kråkungarna
- 12 Ulrika Ekdahl Familjedaghem
- 13 Montessoriförskolan Bambini
- 14 Solbergaskolan
- 15 Stockholm International Academy
- 16 Kämpetorpsskolan
- 17 Magelungens grundskola
- 18 Internationella engelska skolan Älvsjö
- 19 Bibliotek
- 20 Ungdomens hus*
- 21 Coop*

- 22 Kristallparken*
- 23 Klackenparken
- 24 Apelsinen*
- 25 Solbrännan
- 26 Prästgårdsparken/Sjörövarparken*
- 27 Lerkrogsparken
- 28 Fruktparken
- 29 Solbergaskogen
- 30 Naturpark Armbandsvägen
- 31 Safirparken
- 32 Kristalltorget*
- 33 Klacktorget*
- 34 Älvsjö torg
- 35 Torg vid Johan Skyttesväg/Älvsjövägen
- 36 Juvelerartorget
- 37 Kristallens bollplan*
- 38 Solberga nya bollplan*
- 39 Bollplan
- 40 Kämpetorps bollplan*
- 41 Bollplan*
- 42 Bollbur*

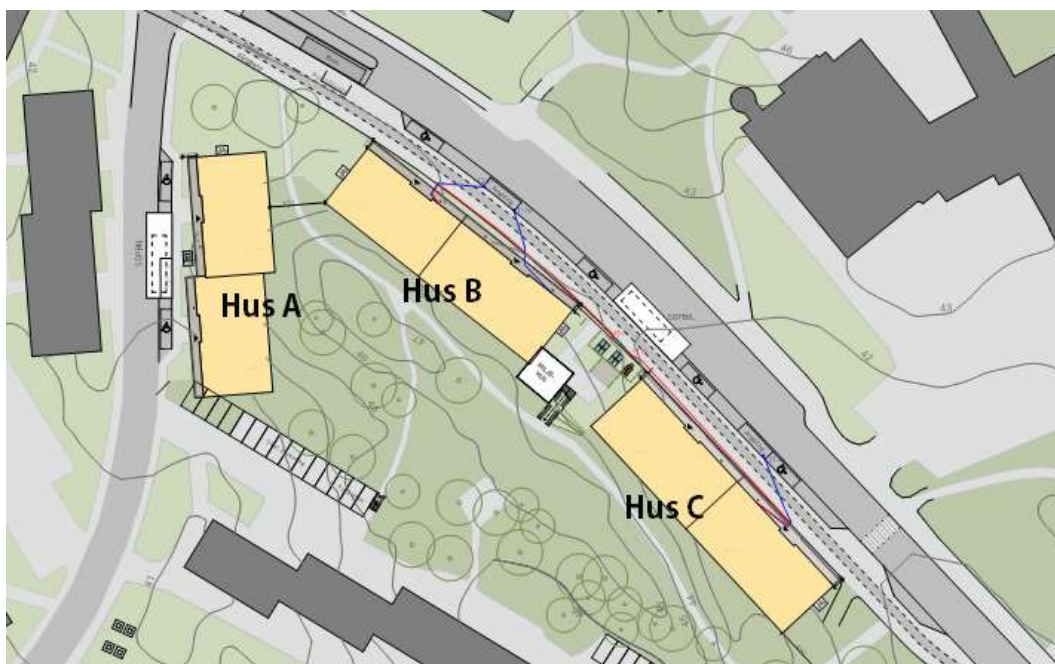
* Information från BKA Solberga bollplan

6. Beskrivning av utformningsförslaget

Rosenstenen 1 & Rosenstenen 2

Det framtagna förslaget visar en möjlig utveckling på parkmarksyta i Solberga där Stockholmshem vill uppföra Stockholmshus i fyra-fem våningar. Utveckling planeras inom två fastigheter. Den ena tomten,

Rosenstenen 1, befinner sig i en kil mellan Folkparksvägen i norr och Kristallvägen i väster. Den andra tomten, Rosenstenen 2, ligger med Sulvägen i norr och Folkparksvägen mot öst.

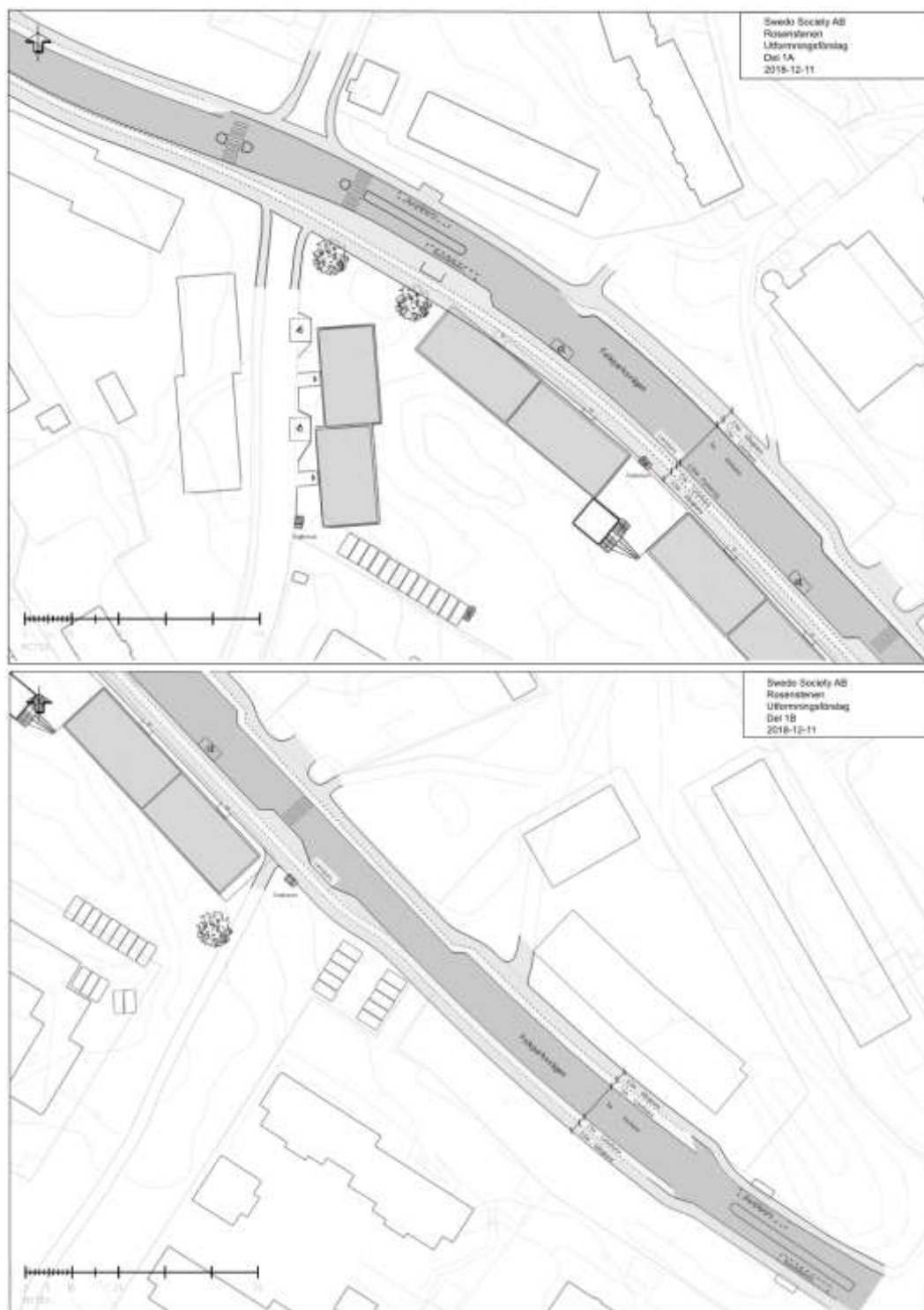

Figur 15. Senaste skiss av Rosenstenen 1 från Larsson Arkitekter (2019-03-21).

Enligt tidiga skisser från Larsson Arkitekter planeras 94 lägenheter för Rosenstenen 1. I förslaget ingår tre hus, varav ett (hus A) finns längs Kristallvägen och två (hus B och C) längs Folkparksvägen, se figur 15. Markparkering föreslås med 31 parkeringsplatser. För att klara parkeringsbehovet finns två förslag

på markparkering. Det ena förslaget, med 10 platser, är belägen vid hus C. Det finns även ett förslag framme där mark tas i anspråk längs Kristallvägens säckgata där det i dagsläget finns befintlig markparkering. (Larsson Arkitekter, 2019)

Figur 16. Utformningsförslag från Sweco Society (2018-12-11).

Utformningsförslaget från Sweco Society visar att gång- och cykelbanan är separerad från

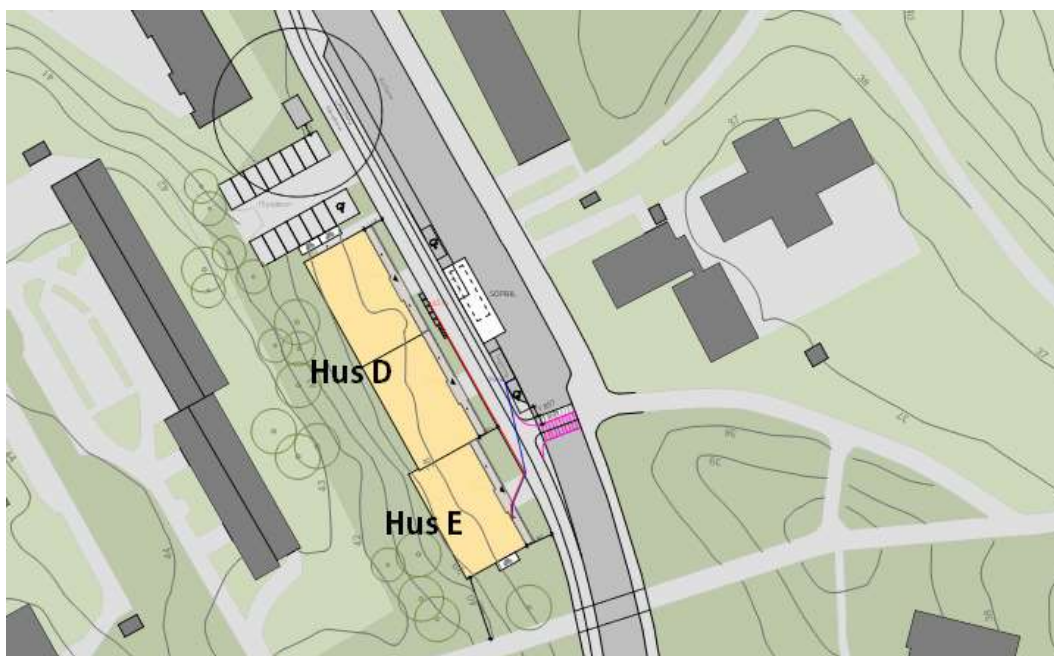
biltrafiken förutom vid vissa sträckor så som vid busshållplatserna, se figur 16. Mellan hus B och C finns ett

miljöhus. Enligt utformningsförslaget finns det vid varje hus en sopkasun och en lastplats för sopbilar inritat. Detta har enligt arkitektens senaste skisser ändrats till rullkärl som planeras in mellan hus B och C. Vid hus A kvarstår sopkasunen.

Utformningsförslaget visar även att busshållplatsen ska flyttas och placeras mitt emot den befintliga

hållplatsen på andra sidan Folkparksvägen. (Sweco Society, 2018)

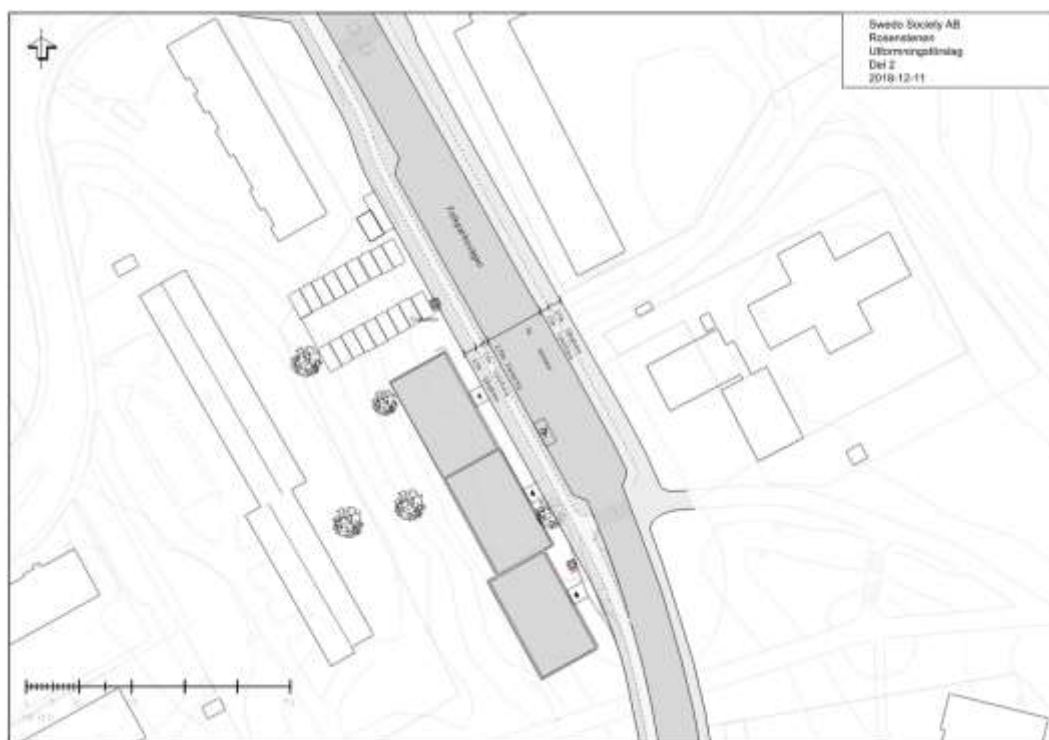
Den befintliga gång- och cykelbanan vid tomten ska enligt förslaget inte flyttas på i dagsläget. Det har däremot tagits upp som en möjlighet i samtal med Stadsbyggnadskontoret för att behålla grönska mellan gång- och cykelbanan och hus C.

Figur 17. Senaste skiss av Rosenstenen 2 från Larsson Arkitekter (2019-03-21).

Tidiga skisserna från Larsson Arkitekter föreslår 50 lägenheter för

Rosenstenen 2 på två hus (hus D och hus E) samtliga längs Folkparksvägen, se figur 17.

Figur 18. Utformningsförslag från Sweco Society (2018-12-11).

Markparkering med 17 parkeringsplatser föreslås. Markparkeringen föreslås ligga vid hus D, mellan de nya bostäderna och befintliga bostäder, se figur 18. Enligt utformningsförslaget planeras sopkasuner vid markparkeringen och vid ingången till hus E. Enligt de

senaste skisserna från arkitekten har detta ändrats till rullkärl som placeras nära en av ingångarna till hus D. Hållplatserna närmast Rosenstenen 2 ligger inom kort gångavstånd men är inget som ingår i förslaget.

7. Analys och konsekvenser

Statistiken visar att år 2017 var 22,4 % av invånarna barn och ungdomar 0–19 år i Solberga. Befolkningen tros öka i framtiden och idag flyttar fler in i området än ut. Det finns fler hyresrätter i stadsdelen där majoriteten av lägenheterna består av två till fyra rum och kök. Därför bor det troligtvis en del barnfamiljer i området.

Solberga är ett av stadens svagare områden ur ett socioekonomiskt

avseende. Älvsjö/Solberga tillhör ett av de 61 mest utsatta områdena i Sverige enligt Polisen. Trygghetsmätningen i Älvsjö visar att flera upplever området som stökigt. Undersökningen visar att medborgare känner sig otrygga då allt fler är oroliga för brott och överfall eller att någon närstående ska drabbas. Undersökningen visar också att andelen som har lite förtroende för den lokala polisen och för stadsdelsförvaltningen i området var

högre i Solberga, något som visar på minskad förtroende för institutioner. Detta berör barn och ungdomar då deras säkerhet och trygghet påverkas. Det inverkar även på deras rörelsefrihet och möjlighet att utforska sin omgivning då de kan begränsas av oroliga föräldrar. Generellt så visar resultaten att trygghetsskapande åtgärder är av betydelse i stadsdelen, en aspekt att ha med sig i kommande utvecklingsprojekt.

Nyproduktion av bostäder på tomter som idag består av naturmark och gräsytor innebär minskad grönyta. Nya flerbostadshus i området leder till att antalet invånare ökar vilket samtidigt resulterar i en ökad efterfrågan på grön- och lekytor. Samtidigt skapas mer liv och rörelse på Folkparksvägen genom förtätning och att fler bostäder byggs i området. Hus som placeras längs vägen med entréer mot gatan skapar en mer levande stadskänsla och ökad trygghet genom en utökad överblickbarhet och känsla av att vara sedd, vilket är positivt.

Tillgången till natur i Solberga är idag god men planerad exploatering på båda tomterna leder till att mängden grönska minskar. De flerbostadshus som finns runt tomterna idag kommer att påverkas mer direkt av detta. Det innebär att de befintliga husen förlorar en del av den gröna visuella barriär och bullerbarriär som finns idag. Det förefaller inte troligt att ytorna närmast vägen används för lek av de mindre barnen då de vetter ut mot Folkparksvägen. De yngsta barnen leker troligtvis i lekplatser eller ytor närmast eller mellan husen där det är mindre trafik och där föräldrar har direkt översyn. Delar av tomterna kan däremot användas av lite äldre barn som bor i närheten,

som kan röra sig längre bort från bostaden utan föräldrarna. Enkätsvaren och platsbesöket visar att båda tomterna används idag. Enkätsvaren visar att tomten för Rosenstenen 1 används av klasser för utflykt men också för naturundervisning. Tomten för Rosenstenen 2 används av en del elever för att ta sig till och från skolbussen men även här använder en del skolor eller förskolor tomten samman med barnen. Att tomterna nu försvinner är därför negativt ur ett barnperspektiv. Detta var också något som togs upp i enkätsvaren där en person skrev att grönskan i området gärna skulle bibehållas. Därför bör det ses över om det är möjligt att delar av den befintliga grönskan behålls eller om det på annat sätt går att säkerställa att platser av liknande karaktär eller kvalitet skapas på platsen. Detta för att försöka bibehålla den visuella barriären men också skapa möjlighet till naturlek, där det är möjligt, för de barn som använder området idag samt de som flyttar in i de nya husen men också för de skolor och förskolor som hittills använt ytan.

Dåliga förbindelser med kollektivtrafik är något som begränsar ungdomars rörelsefrihet. Solberga ligger idag lite isolerat då det är relativt långt till spårbunden kollektivtrafik. Idag går det två bussar och en nattbuss från hållplatser längs Folkparksvägen så det finns goda möjlighet att ta sig till större knutpunkter så som Älvsjö och Telefonplan. Det ger barn och ungdomar möjlighet att själva ta sig till aktiviteter och skolan. En hållplats ligger i direkt anslutning till Rosenstenen 1. Busshållplatsen används en del av förskolor och skolor vid längre utflykter och av elever som tar sig till och från skolan.

Placeringen idag anses vara bra då den ligger nära Solbergaskolan. Busshållplatsen kommer enligt utformningsförslagen att flyttas närmare tomten för Rosenstenen 1. Det innebär att hållplatsen flyttas något närmare skolan och stråket vid tomten som är en skolväg. Beroende på typ av busshållplats så kan konsekvensen variera. Om bilar inte har möjlighet att köra förbi hållplatsen när bussen stannar för på/avstigning kan till exempel trafiksäkerheten för gående öka, speciellt vid viktiga stråk som involverar barn. Är det så att bilar fortfarande har möjlighet att köra förbi en buss som stannat så kan det skapa konflikter med gående som korsar övergångsstället vid hållplatsen. En person som svarat på enkäten beskrev otryggheten kopplat till detta vid ett annat övergångsställe längs Folkparksvägen då det upplevdes som farligt för gående. Då cykelbanan inte är separerad från trafiken vid vissa partier, som vid busshållplatser, finns även en risk för att cyklister kommer över i motsatt körfält när de passerar en buss som stannat. Vid val och utformning av busshållplatsen bör därför barnperspektivet finnas med.

I Solberga förekommer flera kvalitativa parktillgångar inom gångavstånd enligt parkprogrammet. Speciellt de båda tomterna Rosenstenen 1 och Rosenstenen 2 har mycket nära och nära till olika kvalitativa parktillgångar. Utifrån enkätsvaren så använder förskolorna och skolorna för det mesta de parker och grönområden som finns närmast dem. Flera nämner att de också använder sig av Kristallparken. Kristallparken är en av de mest populära målpunkterna. Parken används för flera olika typer av aktiviteter, både för

fritidsverksamhet men även viss undervisning sker där. Parken är väldigt positiv ur ett barnperspektiv då den kan användas av flera på olika sätt. Parkleken lockar troligtvis också barn i olika åldrar.

Ungdomar använder enligt enkätsvaren bland annat Solbergaskolans skolgård för att umgås. Flera av målpunkterna som tas upp i enkätsvaren är lika de som tas upp i BKA Solberga Bollplan. I den rapporten tas flera bollplaner upp som målpunkter men även ungdomens hus, COOP och flera centrum. Dessa utgör troligtvis målpunkter för ungdomar då de kan röra sig längre bort från skolan. Då den rapporten är något år äldre bör det beaktas att vissa av målpunkterna kanske inte längre är aktuella eftersom platserna kanske inte längre används lika frekvent av barn och ungdomar eller på grund av förändringar i förvaltandet.

Det tydliggörs inte i rapporten vilka målpunkterna är för barn och ungdomar fördelat på åldrar eller kön. Det finns forskning som bevisar att det finns tydliga skillnader i favoritplatser mellan olika åldrar men även på vart killar och tjejer brukar vistas. Barn och ungdomar har olika behov och därför behövs en variation av aktiviteter och ytor i den offentliga miljö som tilltalar fler, inte bara baserad på olika åldrar. Detta är en betydande aspekt för att kunna skapa en trygg och inkluderande utemiljö.

Folkparksvägen utgör idag en barriär för barn och unga. Risker med trafiken minskar längs vissa partier med gångbro och trafikljus. Gång- och cykelbanan som löper längs Folkparksvägen är idag separerad från biltrafiken. Vägen används en

del för att ta bussen eller vid promenad till Kristallparken enligt enkätsvaren. Stråket upplevs generellt som tryggt.

Ur ett barnperspektiv finns det både för- och nackdelar med trafikseparering. När det gäller barns rörelsefrihet är trafiken ofta ett stort hinder. En gång- och cykelbana som är separerad från biltrafiken är säkrare ur ett barnperspektiv då cyklade barn hålls borta från biltrafiken. Det innebär istället att gående barn inte separeras från vuxna cyklister som ibland kan hålla höga hastigheter och då utgöra en risk och skapa rädsla hos mindre barn. En person som svarande på enkäten, som också gick längs Folkparksvägen varje dag, nämnde att cykelbanan känns otrygg då många cyklar på gatan och inte på ett säkert sätt. Beskrivningen till parkplanen tar också upp att det vid vissa partier uppstår konflikter mellan cyklister och bilister. Detta tyder på att det finns vissa brister hos gång- och cykelbanan idag som bör ses över med tanke på dess påverkan på barn och unga.

Beskrivningen till parkplanen nämner också att gående längs Folkparksvägen för det mesta har god kontakt med intilliggande bostäder men att sikten delvis skymms av vegetation vid vissa ytor med naturmark, vilket skapar otrygghet. God belysning, bred och överblickbar väg utan mörka eller dolda partier är viktiga trygghetsskapande aspekter. Enligt samtal med Stadsbyggnadskontoret finns även planer på att utveckla Folkparksvägen till ett mer utmärkande huvudstråk. Utveckling av Folkparksvägen är också något som tas upp i översiktsplanen. Det innebär att antalet gående och

cyklade trafikanter kommer att öka ytterligare framöver. Därför ökar betydelsen för att gång- och cykelbanan samt de övergångsställen som finns längs vägen, speciellt de som finns längs viktiga stråk, fungerar bra så att de möjliggör för barn och ungdomar att röra fritt sig utan att vara rädda eller att de skadar sig.

Genom tomten för Rosenstenen 1 löper en befintlig gång- och cykelbana samt övergångsställe som undersökningen visat är ett betydande och välanvänt stråk. Stråket är bilfritt vilket ökar säkerheten för barn och ungdomar. Stråket är en viktig länk då den leder mellan Solbergaskogen, Kristallparken och Solbergaskolan. Samtliga är viktiga målpunkter. Detta måste beaktas i vidare planering för att kunna bevara barn och ungdomars rörelsefrihet i området. Stråket kommer direkt att påverkas av exploateringen och kan även komma att flyttas. Flera av de som svarat på enkäten skriver att gång- och cykelbanan samt övergångsstället vid tomten idag känns säkert. Det är därför viktigt att inte försämra stråkets egenskaper utan dagens funktion och kopplingar bör finnas kvar även framöver. Istället finns en chans att förbättra stråkets kvalitéer genom fler trygghetsskapande åtgärder till exempel genom att arbeta med belysning, att vegetation och igenväxta partier som kan skapa mörka ytor öppnas upp samt att siktlinjer längs stråket förbättras. Längs gång- och cykelbanan finns idag sittplatser, liknande möjligheter bör finnas även framöver.

Eftersom barn inte endast använder utemiljön och stråk som transportsträckor utan även för lek

kan utemiljöer som leder till lek skapas. För att leda barn och ungdomar genom trygga stråk och för styra deras rörelsemönster finns möjligheten att arbeta med färger, former, konst och växtlighet som är tilltalande. Det uppmuntrar barn och ungdomar men också skolor och förskolor att välja vissa vägar istället för andra.

En tydlig risk är flytten av stråket på tomten för Rosenstenen 1. Detta finns idag inte med i utformningsförslagen men har tagits upp av Stadsbyggnadskontoret som ett möjligt alternativ. Om gång- och cykelbanan behöver flyttas bör möjligheten av att flytta hela partiet ses över samt även dess förlängning på andra sidan Folkparksvägen. Detta för att motverka att ett osammanhängande stråk skapas vilket istället kan medföra att barn och unga genar över vägen istället. Det innebär flytt av det signalreglerade övergångsstället och uträtning av gång- och cykelbanan, inklusive belysning, över en längre sträcka än bara justering av stråket direkt vid tomten.

I södra delen av Rosenstenen 2 finns också ett viktigt stråk som leder mellan Apelsinen och Solbergaskogen. Den ligger nära utvecklingsområdet men påverkas inte direkt av byggnationen. Närmare tomten finns ett övergångsställe som inte tillhör ett viktigt stråk enligt underlagen, men som används frekvent av både gående och cyklister. Bland annat så används den av förskoleklasser så som Citrusgården vars förskola finns mittemot tomten. Övergångsstället påverkas mer direkt av nybyggnationen. Flera av de som svarade på enkäten skriver att övergångsstället används dagligen men nämner även att

övergångsstället inte upplevs som säkert. En vidare undersökning för att se möjligheterna till en förbättring av dagens situation rekommenderas.

Gång- och cykelbron vid Rosenstenen 2 som leder mellan Apelsinen och Solbergaskolan används delvis enligt de som svarade på enkäten. Flera anser att den är bra och säker för barnen samt att det är troligt att den används flitigt av andra barn och ungdomar. Separeringen som gångbron genererar innebär att barn och ungdomar inte behöver korsa Folkparksvägen vilket är ett säkrare alternativ. Däremot används övergångsstället vid tomten för Rosenstenen 2 fortfarande ofta av många.

Det finns ett förslag framme gällande anläggning av markparkering där mark tas i anspråk längs Kristallvägens säckgata för Rosenstenen 1. Då det idag finns parkeringsplatser på ytan innebär det att användningen av ytan inte förändras i någon större uträkning eftersom det i dagsläget också utgör en barriär för barn och unga. Förslaget innebär dock att en befintlig gångbana utgår samt att del av grönytan istället ersätts med parkeringar tvärställda mot körbanan. Det försämrar för gångtrafikanter och innebär backrörelser ut i körbana vilket kan medföra en risk för barn och ungdomar som inte är lika synliga i trafiken.

Det finns också två förslag på markparkeringsytor längs Folkparksvägen för både Rosenstenen 1 och Rosenstenen 2 vilket innebär att bilförare måste korsa gång- och cykelbanan för att köra in på parkeringen. Det påverkar barn och ungdomar då det skapar

barriäreffekter längs Folkparksvägen. Nära in- och utfarter till barriärer så som vägar och parkeringsplatser är det viktigt att sikten är fri från till exempel skymmande buskar då barn och ungdomar inte är lika synliga på vägarna. Markparkeringen vid Rosenstenen 1 hamnar relativt nära det viktiga stråket och övergångsstället som leder mellan Solbergaskogen, Kristallparken och Solbergaskolan.

Vid utformningen av samtliga avfallssystem är barns säkerhet en betydande aspekt som inte får äventyras. Mellan hus B och C vid Rosenstenen 1 finns en miljöstation inplanerad. Ytan vid miljöstationen är relativt liten så troligtvis kommer inte hämtningsfordon att köra in på området men det saknas idag information om exakt hur det är tänkt att avfallshantering och hämtning ska ske. Om hämtningsfordon ska köra fram till miljöstationen måste den korsa gång- och cykelbanan längs Folkparksvägen för att köra in på ytan. På arkitektens tidiga skisser fanns även en möjlig sällskap/lekyta inritad. Dessa utgör ett hinder för hämtningsfordonet. Ur ett barnperspektiv är detta inte ett säkert alternativ. Att hämtningsfordonet korsar gång- och cykelbanan utgör ytterligare en barriär längs den vägen.

Vid hus B och C vid Rosenstenen 1 och vid hus D vid Rosenstenen 2 är ytor med avfallskärl utomhus inplanerade. Avfallsutrymmen så som miljöstationer eller avfallskärl utomhus bör utformas på ett tilltalande sätt så att de känns trygga. Detta görs genom att ta hänsyn till den visuella utformningen och god belysning för få ökad trivsel och trygghetskänsla. Vid utformning ska

avfallsutrymmen vara tillgängliga och nåbara för personer med funktionsnedsättning men även barnsäkerheten måste beaktas. Avfallsbehållare eller utrymmen bör vara försedda med en låsanordning för att förhindra att barn kryper in i utrymmen eller behållare och på så sätt skadas.

Platsen för avfallsbehållare utomhus kan formas på olika sätt. Det finns enklare konstruktioner där väggarna är utformade som en pergola och där det finns tak. Manuell kärhämtning innebär att hämtpersonal drar kärlet till och från hämtstället. Därför är det viktigt att också säkerställa en god arbetsmiljö. På grund av risken för dålig lukt, skadedjur och brand bör avfallskärl placeras en bit ifrån närmsta byggnad. För att förhindra spridning av brand ska fristående avfallsbehållare placeras en bit ifrån fasad med fönster eller brännbart material. Detta kan ses över för hus D så distans mellan hus och entré till avfallsutrymmet är säkert.

Det finns en sopkasun inplanerad längs Kristallvägen. Detta innebär att behållare kommer att lyftas över gångbanan. Enligt handboken för avfallsutrymmen är rekommendationen att lyft inte bör ske över gångbanor, speciellt om gångbanan är högt trafikerad. Då bör exempelvis gångvägen spärras av vid tömning. Kristallvägen är inte ett lika viktigt stråk som till exempel Folkparksvägen och vägen är inte heller lika högt trafikerad. Enligt enkätsvaren används däremot vägen ibland av barn och unga för att ta sig till skolan, busshållplatsen eller vid utflykter, vilket innebär att lyften skapar en barriär längs vägen. Därför är barns säkerhet fortfarande en viktig aspekt att beakta vid utformning och tömning.

För att exakt undersöka hur de olika målpunkterna i Solberga används av barn och unga föreslås även att dialog planeras in med elever på skolor och förskolor inför kommande utvecklingsprojekt. Detta för att få med barns perspektiv i den vidare planeringen av området. Dialogerna skulle ge bättre inblick i de olika målpunkterna och hur dessa används för lek och umgänge baserat på ålder men det skulle även ge en tydligare bild av målpunkterna baserad på aspekter som jämställdhet och jämlikhet. Dialoger skulle också ge en bättre bild av vilka stråk som barn och unga använder sig av i området. På så sätt är det möjligt att arbeta med mer riktade åtgärder för att öka tryggheten kring dessa platser och försöka leda barn och unga genom de trygga och säkra rörelsestråken.

Byggtiden

Under byggtiden kommer mängden av tung trafik som kör i området och längs Folkparksvägen att öka. Användningen av vissa ytor och stråk kommer att påverkas eller begränsas. Då betydande stråk kommer att beröras av bygget bör dessa ses över gällande vilken inverkan bygget och byggtrafiken kommer att ha på stråken och målpunkterna runt omkring. På så sätt är det möjligt att leda barn och unga till deras målpunkter via andra säkra vägar

istället, speciellt om stråk måste stängas av

Logistiken bör planeras noggrant så att stora leveranser begränsas under de tider som många barn och unga rör sig i området, exempelvis på morgonen då barn och ungdomar går till skolan. Oskyddade trafikanter bör vara en prioritet och det bör säkerhetsställas att övergångsställen och andra väl använda passager fortfarande kan utnyttjas säkert och med god överblickbarhet. Om stråk måste stängas av är det viktigt att det ses över och planeras på ett säkert sätt så att det framgår tydligt även för barn och unga vad som gäller.

Genom att informera skolor, förskolor och boende i närheten om vad som händer under byggtiden, till exempel genom att informera dem om vad som sker på byggarbetsplatsen, ändringar som planeras i trafiken eller hur vägar och stråk påverkas av byggets aktiviteter ges de möjligheten att planera sina utomhusvistelser för att undvika eventuella faror.

Byggarbetsplatsen kommer troligtvis också att skapa viss nyfikenhet bland barn och ungdomar. Genom form och färg eller andra informativa sätt kan barn och unga få ta del av vad som händer eller ges möjligheten att se in i bygget för att skapa ett intresse om projektet.

8. Referenser

- Avfall Sverige. (2009). *Handbok för avfallsutrymmen - Riktlinjer för utformning av avfallsutrymmen vid ny- och ombyggnation*. Malmö: Avfall Sverige.
- FN. (1989). *Barnkonventionen – FN:s konvention*. UNICEF Sverige.
- Landskapslaget. (2011). *Solberga Bollplan*. Stockholm: Stockholm stad.
- Larsson Arkitekter. (2018). *Rosenstenen, projektbeskrivning*. Stockholm.
- Larsson Arkitekter. (2019). *Strukturplan*. Stockholm.
- Lenninger, A. (2008). *Barns plats i staden*. Alnarp: Movium.

- Novus. (2018). *Vad tycker människorna som bor i Sveriges mest utsatta områden? En opinionsundersökning av Novus i Sveriges 61 mest utsatta områden*. Stockholm: Novus.
- Stockholm vatten och avfall. (2018). *Projektera och bygg för god avfallshantering - Riktlinjer vid om- och nybyggnationer*. Stockholm: Stockholm Vatten och Avfall.
- Stockholms stad & Spacespace. (2019). *Här leker vi! Barns och ungas platser för lek och aktivitet Stockholms stad*. Hämtat från <http://dialog.spacescape.se/stockholmlek/> den 24 januari 2019
- Stockholms stad. (2003a). *Sociotopshandboken - Planering av det offentliga uterummet med Stockholmsarna och sociotopkartan*. Stockholm: Stockholms stad.
- Stockholms stad. (2003b). *Sociotopskarta stadsdelsområde Älvsjö*. Stockholm: Stockholms stad.
- Stockholms stad. (2017a). *Integrerad barnkonsekvensanalys och dialog*. Stockholm: Stockholms stad.
- Stockholms stad. (2017b). *Vision 2040 - Ett Stockholm för alla*. Stockholm: Stockholms stad.
- Stockholms stad. (2017c). *Program för barnets rättigheter och infytande i Stockholms stad 2018-2022*. Stockholm: Stockholms stad.
- Stockholms stad. (2017d). *Områdesfakta Solberga stadsdel*. Hämtat från <http://statistik.stockholm.se/omradesfaktax> den 15 januari 2019
- Stockholms stad. (2017e). *Trygghet i Älvsjö 2017 - Resultat från Stockholms stads trygghetsmätning*. Stockholm: Stockholms stad.
- Stockholms stad. (2017f). *Jämställd och jämlik! Hälsa och offentligt resursutnyttjande på fritidsområdet bland barn och ungdomar*. Stockholm: Stockholm stad.
- Stockholms stad. (2018a). *Översiktsplan för Stockholm*. Stockholm: Stockholms stad.
- Stockholms stad. (2018b). *Parkplaner*. Hämtat från <http://www.stockholm.se/KulturFritid/Park-och-natur/Parker/Parkplaner/> den 24 januari 2019
- Stockholms stad. (2018c). *Kristallen*. Hämtat från <http://www.stockholm.se/-/Serviceenhetsdetaljer/?enhet=b1769170502f40efa5b0c47259d1d463> den 4 februari 2019
- Stockholms stad. (2018d). *Trafikflöden i Stockholm*. Hämtat från <http://miljobarometern.stockholm.se/trafik/motorfordon/trafikfloden-i-stockholm/> den 29 januari 2019
- Stockholms stad. (2018e). *Trafikolyckor*. Hämtat från <http://miljobarometern.stockholm.se/trafik/trafikolyckor/> den 29 januari 2019
- Stockholmshem. (2019). Hämtat från <https://www.stockholmshem.se/Boende/Vara-omraden/Soderort/Solberga/>
- Sweco Society. (2018). *Utformningsförslag*. Stockholm.
- Sveriges kommuner och landsting. (2012). *Kol-TRAST – Planeringshandbok för en attraktiv och effektiv kollektivtrafik*. Stockholm: Trafikverket och Sveriges kommuner och landsting.
- Vägverket. (2005a). *Vägledning för barnkonsekvensanalys i vägplaneringen*. Borlänge: Vägverket.

Vägverket. (2005b). *Barnen och vägplaneringen - En kunskapsöversikt*.
Borlänge: Vägverket.

9. Bilagor

Bilaga 1 – Enkätfrågor till lärare och förskolepersonal om barn och ungdomars utemiljö

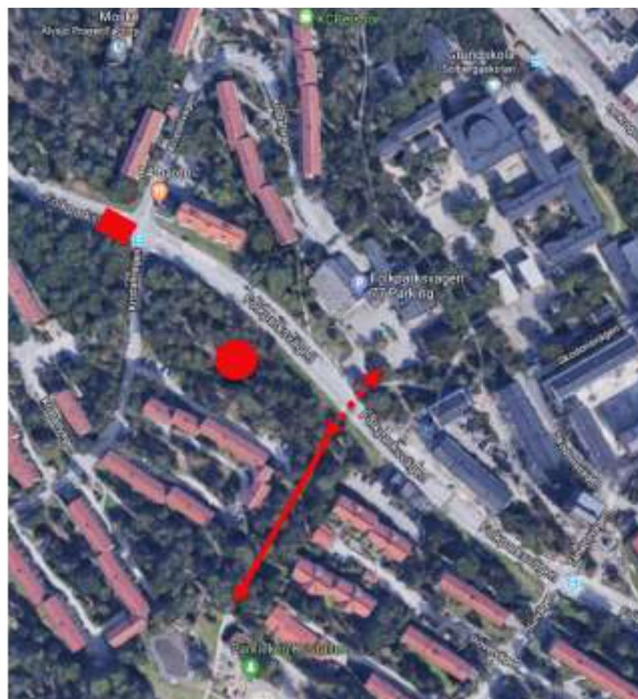
Bilaga 2 – Sammanfattning svar från skolor och förskolor

Bilaga 3 – Karta över målpunkter

Namn på skola/förskola .....

Min roll.....

1. Använder ni er av grönområdet som är markerad på bilden nedanför tillsammans med barnen? Hur använder ni ytan i så fall? Känner ni till om/hur den används av andra barn och ungdomar i Solberga?

Bild 1. Grönområde 1 (röd punkt) finns vid Folkparksvägen/Kristallvägen. Gång- och cykelbanan är markerad med en hel röd pil och övergångstället är markerad med en streckad röd pil. Busshållplatsen är markerad med röd ruta.

---

2. Använder ni gång- och cykelbanan och övergångstället som är inritad på bild 1 tillsammans med barnen? Använder ni den ofta? Används den av ungdomar i området? Tycker ni den känns säker för barn och ungdomar idag?
Beskriv för område 1

---

3. Nära område 1 finns en busshållplats. Använder ni denna tillsammans med barnen idag? Används den ofta av ungdomar? Är placeringen bra? Om ja/nej varför?
Se bild 1

---

4. Använder ni Kristallvägen när ni är ute med barnen? Är det en väg ungdomar ofta använder sig av? Varför i så fall?
Se bild 1, vägen passerar område 1

---

5. Använder ni er av grönområdet som är markerad på bilden nedanför tillsammans med barnen? Hur använder ni ytan i så fall? Känner ni till om/hur den används av andra barn och ungdomar i Solberga?

Bild 2. Grönområde 2 (röd punkt), finns vid Folkparksvägen/Sulvägen. Övergångstället är markerad med en röd streckad pil och bron med en hel röd hel pil.

6. Använder ni övergångstället som är inritad på bild 2 tillsammans med barnen? Använder ni den ofta? Används den av ungdomar inom området? Tycker ni den känns säker för barn och ungdomar idag?
Beskriv för område 2

---

7. Vid område 2 finns en bro. Använder ni denna tillsammans med barnen idag? Används den av ungdomar på något sätt? Hur används den i så fall?
Se bild 2

---

8. Använder ni Sulvägen när ni är ute med barnen? Är det en väg ungdomar ofta använder sig av? Varför i så fall?
Se bild 2, vägen passerar område 2

---

9. Använder ni ofta Folkparksvägen när ni är ute med barnen? Är det en väg ungdomar ofta använder sig av? Anser ni att gång- och cykelbanan är trygg och säker för barn och ungdomar som går eller cyklar där idag?

---

10. Nämn några platser i Solberga som ni besöker med barnen eller som ni vet att ungdomar använder sig av ofta. Beskriv även kort vad som finns där och varför platsen används.

Nämn gärna flera platser som ni ofta besöker

---

11. Övrigt

Bilaga 2 – Sammanfattning svar från skolor och förskolor

Namn på skola/förskola	Solbergaskolan	Solbergaskolan	Stockholm international Academy	Stockholm International Academy	Stockholm International Academy	Prästängen	Förskolan Solängen	Förskolan Prästängen
Min roll på skolan/förskolan	Lärare	Förskollärare	Mellanstadielärare och fritids ansvarig	Lärare/skolutvecklare	Bitr. rektor	Jag är barnskötare, jobbar på småbarnsavdelning	Barnskötare	Förskollärare
Använder ni er av grönområdet som är markerad på bilden nedanför tillsammans med barnen? Hur använder ni ytan i så fall? Känner ni till om/hur den används av andra barn och ungdomar i Solberga?	Tror inte att de markerade området används i dagsläget. Kristallparken däremot används ofta. Orientering, skoljogg, fritids, no-lektioner, fotboll, friluftsdagar.	Nej, använder inte den ytan. Känner inte till övrig användning.	Under våren och skolstart går vi till skogen och undersöker. Vi letar insekter och ser på hur naturen förändras.	Nej, jag använder mig inte av grönområdet men jag vet att lågstadielärarna gör för aktiviteter osv.	nej	Vi går inte i det område.	Vi går till kristallparken främst runt vår/sommaren. Kollar på djuren och leker i parken.	Vi är aldrig där för vi har alldeles för långt dit. Vi har vår förskola på Prästgårdsgårde.

<p>Använder ni gång- och cykelbanan och övergångsstället som är inritad på bild 1 tillsammans med barnen? Använder ni den ofta? Används den av ungdomar i området? Tycker ni den känns säker för barn och ungdomar idag?</p>	<p>Ja, när vi besöker parken.</p>	<p>Vi använder övergångsstället och gångvägen flera gånger/vecka när vi går till och från skogen och kristallparken. Ja, den känns säker för oss då vi alltid är vuxna med barnen.</p>	<p>Aa, det känns tryggt</p>	<p>Nej, jag vet inte.</p>	<p>nej</p>	<p>Vi går inte i det område.</p>	<p>Nej vi använder inte den.</p>	<p>Nej vi är aldrig där. Men det är många som går över vid det övergångsstället. De trycker ofta på knappen för röd lyset och det känns säkert.</p>
<p>Nära område 1 finns en busshållplats. Använder ni denna tillsammans med barnen idag? Används den ofta av ungdomar? Är placeringen bra? Om ja/nej varför?</p>	<p>Ja, placeringen är nära skolan, passar bra.</p>	<p>Vi använder även busshållplatsen vid längre utflykter.</p>	<p>Ja, vi använder den skolbussen stannar där</p>	<p>Nej, jag använder inte den och jag vet inte om andra använder den.</p>	<p>nej</p>	<p>Nej</p>	<p>Nej den används inte utav oss. Vi går alltid med barnen.</p>	<p>Vi är för långt bort.</p>
<p>Använder ni Kristallvägen när ni är ute med barnen? Är det en väg ungdomar ofta använder sig av? Varför i så fall?</p>	<p>Vet ej.</p>	<p>Använder ibland vid utflykter. Känner inte till övrig användning.</p>	<p>Ja, vi går till Kristallparken med barnen, då tar bi den vägen</p>	<p>Nej, inte jag. Jag vet inte om andra använder vägen eller ej.</p>	<p>nej</p>	<p>Nej</p>	<p>Nej används inte utav oss</p>	<p>Aldrig där med jobbet. Men jag bor i området, så jag ser barn och vuxna som går längs vägen för att gå till</p>

								skolan, fritids eller busshållplatser.
Använder ni er av grönområdet som är markerad på bilden nedanför tillsammans med barnen? Hur använder ni ytan i så fall? Känner ni till om/hur den används av andra barn och ungdomar i Solberga?	Nej, tror inte det.	Nej, använder inte den. Känner inte till övrig användning.	Nej	Vi använder vägen när vi tar oss till busshållplatsen.	ja, delvis. Eleverna går från skolbuss via grönområdet.	Vi leker med barnen i det grönområdet.	Nej	Mitt jobb är aldrig där men jag vet att förskolan Citrusgården är där. Det är förskolan rakt över vägen vid röda pricken. Övergångsstället används flitigt, Av många och cyklar. Även bron används flitigt av många.
Använder ni övergångsstället som är inritad på bild 2 tillsammans med barnen? Använder ni den ofta? Används den av ungdomar inom området? Tycker ni den känns säker för barn och ungdomar idag?	Vet ej, kanske barn på väg till skolan.	Nej, vi använder den inte. Känner inte till övrig användning.	Ja det känns tryggt	Vi använder övergångsstället dagligen. Många andra barn och ungdomar använder den. Det är mycket farligt för både barn och vuxna. Övergångsstället är framför busshållplatsen, när man stiger av bussen, där kör bilar förbi bussen	Ja, den används av våra elever och andra ungdomar	Vi använder inte den övergångsstället.	Nej	Se frågan ovanför, Säkerheten känns sådär.

				och ser inte de avstigande resenärerna som vill gå över. Bussen borde stanna framför övergångstället, så kan man gå över övergångstället bakom bussen. Där ser man kommande bilar och bilarna ser folket också. *				
Vid område 2 finns en bro. Använder ni denna tillsammans med barnen idag? Används den av ungdomar på något sätt? Hur används den i så fall?	Vet ej.	Använder inte bron. Vet ej övrig användning.	Nej	Nej.	nej	Bro är jättebra ock säker för barn.	Ytterst sällan vi går över den bron. Går oftast inte den vägen med barnen	Se fråga 7. Den använder vi för att gå till eller ifrån Apelsinparken med barnen. Den känns väldigt säker.
Använder ni Sulvägen när ni är ute med barnen? Är det en väg ungdomar ofta använder sig av? Varför i så fall?	Vet ej,	Nej. Vet ej övrig användning.	Tar sig till och från skolan, eftersom vår sjuk ligger på Sulvägen	Ja, när vi ska ta buss till tunnelbanan eller pendeltåg.	Nej vi använder den ej. Dock går flera elever till skolan denna väg efter tagit buss till Solberga centrum.	Nej	Nej	Nej den använder vi inte. Tror inte den är så använd förutom de som går till FSK Skogsglantan.

<p>Använder ni ofta Folkparksvägen när ni är ute med barnen? Är det en väg ungdomar ofta använder sig av? Anser ni att gång- och cykelbanan är trygg och säker för barn och ungdomar som går eller cyklar där idag?</p>	<p>När vi går till kristallparken eller tar buss.</p>	<p>Nej. Vet ej övrig användning.</p>	<p>Ja ganska trygg</p>	<p>Som nämnd tidigare, övergångstället är inte tryggt.</p>	<p>Används inte så ofta men upplevs som trygg.</p>	<p>Vi använder liten bit av vägen. Gång- och cykelbanan är trygga.</p>	<p>Ytterst sällan.</p>	<p>Folkparksvägen känns okey. Jag går längs den varje dag till/från jobbet. Det går väldigt mycket folk där åt båda hållen. Cykeln banan (stora SKÄMTET) de flesta cyklar på gatan. Men de som cyklar ofta inte säkert utan de cyklar ofta åt fel håll.</p>
--	---	--------------------------------------	------------------------	--	--	--	------------------------	---

<p>Nämn några platser i Solberga som ni besöker med barnen eller som ni vet att ungdomar använder sig av ofta. Beskriv även kort vad som finns där och varför platsen används.</p>	<p>Kristallparken. Djurklubben.</p>	<p>Vi använder Kristallparken, för att leka och grilla i. Märker att ungdomar använder Solbergaskolan s skolgård för att sitta ostört, spela på multicourten.</p>	<p>Sjörövare parken, dit går alla elever när vädret blir bättre. Där finns fotbollsplan och ett ställa att hänga på</p>	<p>Kristallparken som lekplats.</p>	<p>Kristallparken där speciellt fritidsverksamheten använder sig av parken. Även viss undervisning sker där. Skogsområdet utan för vår skola (Sulvägen 52) används till utomhuspedagogik där jag vet att förskolan Eken även använder sig av. Undervisning brukar ske där besök vid fornminnen, spår av inlandsis etc. används i undervisningen. Parken med lite fotbollsplan, lusthus används ibland under lektionstid och av fritids.</p>	<p>Vi leker i Sjörövarparken och sjukhusparken. De är nära förskolan. Och skogen i vårt grönområde.</p>	<p>Sjörövarparken & Älvsjö skogen.</p>	<p>Kristallparken, Apelsinparken och nästan varje dag är vi i Sjörövarparken för den är bakom förskolans hus, där bakom finns det också en fin skog där vi ofta är. På dessa ställen mäter vi ofta andra barn med föräldrar eller andra förskolor. Annars finns det andra få lekområden</p>
---	-------------------------------------	---	---	-------------------------------------	---	---	--	---

Övrigt				I området finns det skolor och några förskolor. Det borde finnas flera lekparker.		Man ska inte förstöra gröna område i Solberga på grund av flera hus!		
---------------	--	--	--	---	--	--	--	--

* Det finns ingen busshållplats direkt vid övergångsstället vid Rosenstenen 2. Den svarande kan ha blandat ihop denna med den som ligger lite längre upp på gatan där det finns en busshållplats direkt vid övergångsstället.

Målposter i Solberga

1	Förskolan Mineralen	22	Kristallparken*
2	Förskolan Trollsländan	23	Klackenparken
3	Förskolan Eken	24	Apelsinen*
4	Förskolan Citrusgården	25	Solbrännan
5	Förskolan Tellusbarn Pusslet	26	Prästgårdsparken/Sjörövarparken*
6	Förskolan Solängen	27	Lerkrogsparken
7	Förskolan Prästängen	28	Fruktparken
8	Förskolan Skattkistan	29	Solbergaskogen
9	Förskolan Solkatten	30	Naturpark Armbandsvägen
10	Blåsippan pedagogisk verksamhet	31	Safirparken
11	I Ur och Skur Kråkungarna	32	Kristalltorget*
12	Ulrika Ekdahl Familjedaghem	33	Klacktorget*
13	Montesoriförskolan Bambini	34	Älvsjö torg
14	Solbergaskolan	35	Torg vid Johan Skyttesväg/Älvsjövägen
15	Stockholm International Academy	36	Juvelerartorget
16	Kämpetorpsskolan	37	Kristallens bollplan*
17	Magelungens grundskola	38	Solberga nya bollplan*
18	Internationella engelska skolan Älvsjö	39	Bollplan
19	Bibliotek	40	Kämpetorps bollplan*
20	Ungdomens hus*	41	Bollplan*
21	Coop*	42	Bollbur*

* Information från BKA Solberga bollplan